

Taskuopas huumausaineiden tunnistamiseen

Viljami Huhtamäki
Henri Karhula

5/2023

TIIVISTELMÄ

Viljami Huhtamäki & Henri Karhula: Taskuopas huumausaineiden tunnistamiseen

Opinnäytetyön muoto: Toiminnallinen opinnäytetyö

Julkisuusaste: Julkinen

Ohjaaja: Samuli Mikkola & Tuukka Oinas

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Tämä toiminnallinen opinnäytetyö ja sen produkti on suunnattu etenkin poliisin valvonta- ja hälytyssektorin käyttöön, mutta soveltuu käytettäväksi kaikilla poliisin sektoreilla. Tässä opinnäytetyössä käsitellään yleisimpien huumausaineiden ja huumausaineiksi luokiteltavien lääkeaineiden ominaisuuksia ja vaikutuksia. Opinnäytetyössä käsitellään lisäksi huumausaineisiin liittyvää lainsäädäntöä ja poliisin käytössä olevia pakkokeinoja huumausainerikoksiin liittyen.

Opinnäytetyön produktin tarkoitus on helpottaa huumausaineiden tunnistamista sekä auttaa poliisia valitsemaan oikeat rikosnimikkeet huumausainerikoksissa huumausaineen määrän osalta. Produkti ohjaa myös oikeiden pakkokeinojen valintaan huumausainerikoksien torjunnassa. Produkti sellaisenaan tai laajemmin tietoa sisällään pitävän raportin kanssa sopii yksinkertaiseksi koulutuspaketiksi huumausaineista.

Tässä opinnäytetyössä olemme jakaneet huumausaineet seuraaviin kategorioihin: keskushermostoa kiihdyttäviin aineisiin eli stimulantteihin, keskushermostoa lamaannuttaviin aineisiin eli depressantteihin, hallusinogeeneihin sekä huumausaineiksi luokiteltaviin lääkeaineisiin.

Opinnäytetyön raportissa käsitellään tarkemmin huumausaineiden ominaisuuksia, vaikutuksia, valmistusprosessia sekä ulkonäköä. Raportissa paneudutaan huumausainelainsäädäntöön, poliisin käytössä oleviin pakkokeinoihin sekä huumausainetilanteeseen Suomessa. Raportissa kuvataan myös opinnäytetyön prosessi, joka pitää sisällään opinnäytetyön vaiheet, haasteet ja itsearvioinnin.

Sivumäärä: 47 + 24

Tarkastuskuukausi ja vuosi: 5 / 2023

Avainsanat: Huumausaineet, Lääkeaineet, Rikoslaki, Huumausainelaki, Huumausainerikokset, Pakkokeinot

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 TYÖNTAVOITE JA SEN TOTEUTUS	5
2.1 Opinnäytetyön tavoite ja rajaukset	5
2.2 Opinnäytetyön toteutus	5
2.3 Toistettavuus ja aikaisempi tutkimus	6
2.4 Opinnäytetyön haasteet	7
3 Toiminnallinen opinnäytetyö.....	9
3.1 Toiminnallinen opinnäytetyö käsitteenä.....	9
3.2 Opinnäytetyö poliisiammattikorkeakoulussa	9
3.3 Produkti.....	9
3.4 Raportti	10
4 HUUMAUSAINHEET SUOMESSA JA LAINSÄÄDÄNTÖ	11
4.1 Huumausainelaki (2008/373)	11
4.2 Rikoslaki 50 luku (RL 1993/1304).....	11
4.3 Huumausaineina pidettävien aineiden ja kuluttajamarkkinoilta kiellettyjen psykoaktiivisten aineiden määritelmä.....	12
4.4 Yhdistyneiden kansakuntien huumausaineyleissopimukset.....	13
4.5 Huumasainerikokset ja pakkokeinot	13
4.5.1 Kiinniotto ja pidättäminen.....	13
4.5.2 Takavarikko	14
4.5.3 Etsintä	15
4.5.4 Henkilöntarkastus ja katsastus	16
4.5.5 Laite-etsintä.....	16
4.6 Yleisimmät huumausaineet	17
4.7 Huumausaineiden ja huumausaineiksi luokiteltujen lääkeaineiden luokittelu	18
4.8 Korkeimman oikeuden ennakkopäätös 2023:12.....	19
5 OPINNÄYTETYÖSSÄ KÄSITELTÄVÄT HUUMAUSAINHEET	20
5.1 Keskushermostoa stimuloivat huumausaineet.....	20
5.1.1 Amfetamiini.....	20

5.1.2	Metamfetamiini	21
5.1.3	Kokaiini.....	22
5.1.4	MDMA	23
5.1.5	MDPV.....	23
5.1.6	Alfa-PVP.....	24
5.2	Keskushermostoa lamaannuttavat huumaussaineet	25
5.2.1	Marihuana ja kannabis.....	25
5.2.2	Heroiini	26
5.2.3	Fentanyyli	27
5.2.4	Oopium.....	28
5.2.5	Gamma ja lakka.....	28
5.3	Hallusinogeenit	29
5.3.1	LSD	29
5.3.2	Psilosybiiniset	30
6	HUUMAUSAINIENSI LUOKITELTAVAT LÄÄKEAINEET	32
6.1.1	Subutex	32
6.1.2	Rivatriil	33
6.1.3	Diapam	33
6.1.4	Tenox	34
6.1.5	Ksalol	34
6.1.6	Panacod	35
6.1.7	Ardinex	36
7	POHDINTA JA ITSEARVIOINTI.....	37
	LÄHTEET	39

Käsitteistöä

Synteettinen	Keinotekoisesti valmistettu aine
Stimulantti	Elintoimintoja kiihdyttävä aine
Depressantti	Elintoimintoja hidastava aine
Hallusinogeeni	Aistiharhoja aiheuttava aine
IV	Inter-Vein, aineen käyttö suonen sisäisesti
Nuuskaaminen	Aineen käyttäminen nenän kautta
Toleranssi	Jatkuvasta aineen käytöstä johtuva sietokyky

1 JOHDANTO

Huumausaineet ovat nykyisin varsin laaja käsite eikä niiden tunnistaminen ja luokittelu ole suuren määrän vuoksi helppoa. Yleisesti kansan keskuudessa huumausaineilla tarkoitetaan laittomiksi luokiteltuja päihteitä. Lääketieteessä huumausaineiksi ymmärretään aineet, jotka vaikuttavat ihmisen psyykkisiin toimintoihin, mielialaan, tunteisiin ja kognitioihin. On ollut oikeudellisesti haastavaa ratkaista, mitkä aineet pitäisi luokitella huumausaineiksi. Asia on kuitenkin sopimuksenvarainen eikä asiaan ole saatu aina yksimielisiä ratkaisuja. Oikeudellinen määritelmä ei lue huumausaineiksi vain haitallisia aineita vaan myös osa lääkkeitä luokitellaan huumausaineiksi. (Kainulainen 2016.)

Valtioneuvoston asetus 2008/543 kertoo yksityiskohtaisesti mitä aineita, valmisteita ja kasveja pidetään huumausaineina. Edellä mainittu valtioneuvoston asetus on huomattavan laaja eikä sen käyttö poliisin kenttätöissä ole välttämättä mahdollista eikä tarkoituksen mukaista. Huumausaineiden ja huumausaineiksi luokiteltavien aineiden nykyinen laaja määrä ja saatavuus aiheuttavat sen, että yksittäisen poliisin voi olla todella vaikea tunnistaa ja erottaa aineita toisistaan, mikäli ei ole saatavilla aineiden testaamiseen tarkoitettuja välineitä.

Huumausaineet ovat Suomessa yhteiskunnallisesti tarkasteltuna ajankohtainen aihe. Suomessa tehtiin esimerkiksi vuonna 2020 kansalaisaloite (KAA 5/2020) kannabiksen käytön rangaistavuuden poistamiseksi, aloite keräsi nopeasti vaadittavat 50 000 allekirjoitusta. Kyseinen aloite ei tosin menestynyt eduskunnan käsittelyssä vaan eduskunta hylkäsi aloitteen 04.05.2022 ja toisessa käsittelyssä 10.5.2022 eduskunta pysyi kannassaan. Vuonna 2022 huumausaineiden käyttäjille tarkoitetut käyttöhuoneet nousivat myös yleiseksi keskustelunaiheeksi Suomessa, mediassa kyseisen aihe keräsi vahvoja mielipiteitä niin puolesta kuin vastaan. Huumeiden käyttöhuoneilla tarkoitetaan tiloja, joissa huumeiden käyttäjät voivat käyttää laittomia päihteitä terveydenhuollon työntekijän valvonnassa. Niitä on useassa Euroopan maassa ja ne sijaitsevat yleensä alueilla, joilla huumeiden käyttö julkisissa tiloissa on tavallista. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021.)

Opinnäytetyössämme on tarkoitus syventyä huumausaineisiin ja huumausaineiksi luokiteltaviin lääkeaineisiin. Olemme luokitelleet huumausaineet eri kategorioihin. Nämä kategoriat ovat: keskushermostoa stimuloivat huumausaineet, keskushermostoa lamaannuttavat huumausaineet, hallusinogeenit sekä huumausaineiksi luokiteltavat lääkeaineet. Opinnäytetyössä on tarkoitus paneutua aineiden tunnistamiseen esimerkiksi ulkonäön ja rakenteen kautta.

2 TYÖNTAVOITE JA SEN TOTEUTUS

2.1 Opinnäytetyön tavoite ja rajaukset

Opinnäytetyömme tavoitteena on luoda opas huumausaineiden tunnistamiseen. Oppaan tarkoitus on olla työväline, jota yksittäinen poliisimies voi käyttää apuna toimiessaan huumausaineiden kanssa, työskenteli hän sitten valvonta- ja hälytystoiminnan taikka rikostorjunnasektorilla. Tarkoituksena on helpottaa huumausaineiden tunnistamista sekä auttaa määrittämään huumausaineen määrän osalta onko mahdollisena rikosnimikkeenä huumausaineen käyttörikos, huumausainerikos taikka törkeä huumausainerikos. Oppaan on tarkoitus olla yksinkertainen ja informatiivinen sekä sellainen että sen käyttäminen on nopeaa ja helppoa.

Opinnäytetyössä käsitellään seuraavat huumausaineet. Keskushermostoa stimuloivat: amfetamiini, metamfetamiini, kokaiini, MDMA, MDPV ja Alpha PVP. Keskushermostoa lamaannuttavat: marihuana, heroini, fentanyyli, oopiumi ja gamma. Hallusinogeenit: LSD ja psilositybiinia sisältävät sienet. Huumausaineiksi luokiteltavat lääkkeet: Subutex, Rivatril, Diapam, Tenox, Xanor/Ksalol, Panacod ja Ardinex. Käsiteltäviksi huumausaineiksi on pyritty valitsemaan tilastojen valossa yleisimmät huumausaineet ja huumausaineiksi luokitellut lääkeaineet Suomessa. Opinnäytetyön ulkopuolelle on rajattu kokonaan sellaiset reseptivapaat lääkkeet sekä reseptilääkkeet, joita ei ole luokiteltu huumausaineiksi sekä kyseisten lääkkeiden väärinkäytökset.

Opinnäytetyössä käsitellään myös mistä kyseistä ainetta valmistetaan, miten se valmistetaan, miten ainetta käytetään, mitkä kyseisen aineen vaikutukset ovat ja kauanko nämä vaikutukset kestävät. Opinnäytetyössämme on tarkoitus myös käsitellä lainsäädäntöä ja rikosnimikkeistöä huumausaineiden ympärillä. Rikosnimikkeiden osalta on tarkoitus erityisesti selvittää millainen määrä tiettyä huumausainetta, on katsottu oikeudellisesti vähäiseksi ja mikä suureksi määräksi jotakin huumausainetta. Opinnäytetyössä käsitellään myös lyhyesti, millaisia pakkokeinoja poliisilla on käytössä huumausainerikoksien selvittämiseksi.

2.2 Opinnäytetyön toteutus

Opinnäytetyön aihetta valitessamme halusimme molemmat valita mielenkiintoisen ja ajankohtaisen aiheen. Huumausaineet olivat meille molemmille sellainen aihe, jotka poliisin työssä kiinnostavat sekä halusimme molemmat perehtyä niihin tarkemmin, mitä Poliisiammattikorkeakoulun opinnoissa oli käsitelty. Omien havaintojemme perusteella huumausaineet ovat myös opinnäytetyön kirjoittamishetkellä ajankohtainen aihe Suomessa. Toiminnalliseen opinnäytetyöhön päädyimme sillä perusteella, että halusimme tehdä työn, jolla on käyttöarvoa kenttätoiminnassa aivan yksittäisellekin poliisimiehelle.

Opinnäytetyö ja produkti on syntynyt keräämällä ensin laajempi teoriapohja yksitäsistä huumausaineista sekä lainsäädännöstä niiden ympärillä. Kerätyn tiedon pohjalta on luotu produkti, jossa on pyritty esittämään olennaisin tieto kustakin huumausaineista sekä havainnollistamaan sen ulkonäköä kuvalla. Opinnäytetyön raportissa on käsitelty myös laajemmin toiminnallisen opinnäytetyön erityispiirteitä sekä opinnäytetyön prosessia yleisesti. Tämän opinnäytetyön kirjoittaminen on aloitettu loka-kuussa 2022. Opinnäytetyön on tarkoitus valmistua kevään 2023 aikana. Opinnäytetyömme tekeminen on edennyt suunnitellussa aikataulussa koko sen kirjoittamisen ajan.

Opinnäytetyö on kirjoitettu pääasiassa molempien suorittaessa työharjoittelua eri poliisilaitoksilla. Työskentelymme on ollut pitkälti itsenäistä mutta kuitenkin tarkkaan suunniteltua ja sovittua. Olemme opinnäytetyön kirjoittamisen ajan pitäneet säännöllisesti palavereja etäyhteyksin taikka kasvokkain tapaamalla. Palavereissa olemme sopineet minkä osion kumpikin kirjoittaa ja mihin mennessä kirjoitettavan osion tulee olla valmiina. Luonnollisesti olemme suorittaneet kirjoittamisessa laadunvalvontaa ja aina tarkistaneet toisen kirjoittaman tekstin ja antaneet siitä tarvittaessa korjausehdotuksia. Edellä mainitulla tavalla olemme pystyneet työstämään opinnäytetyötä omien työharjoittelun asettamien aikataulujen mukaan ja silti pitäneet tekstin tasalaatuisena koko opinnäytetyön läpi.

2.3 Toistettavuus ja aikaisempi tutkimus

Uusien huumausaineiden ilmentyessä ja lainsäädännön muuttuessa vanhenee tämän opinnäytetyön produktin ja raportin tieto auttamatta jossakin vaiheessa. Katsommekin että tämän opinnäytetyön toistaminen ja päivittäminen olisi tarpeellista tehdä muutaman vuoden välein taikka kun merkittäviä uudistuksia tiedetään tulleen esimerkiksi lainsäädäntöön ja huumausaineiden luokitteluun.

Samankaltaisia opinnäytetöitä on aikaisemmin tehty esimerkiksi Yleisimmät huumausaineet ja niiden vaikutukset-opas (Lindqvist 2021) sekä Huumeeksi luokiteltavat lääkeaineet (Karvinen 2022). Molemmat edellä mainitut opinnäytetyöt ovat myös toiminnallisia Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetöitä. Koemme oman opinnäytetyömme tarpeelliseksi näistä huolimatta sillä edellä mainittujen opinnäytetöiden produktit ovat tehty PowerPoint esityksinä, eivätkä ne ole kovin helposti hyödynnettävissä kenttätoiminnassa ilman tietokonetta taikka älypuhelinia. Näissä opinnäytetöissä ei myöskään olla painotettu huumausaineiden tunnistamista. Oman opinnäytetyömme produktin tarkoituksena on olla sellainen, että se olisi mukana kannettavissa helposti esimerkiksi poliisiautossa taikka käyttäjällä itsellään. Tässä opinnäytetyössä on myös tarkoitus käsitellä huumausaineita sekä huumausaineiksi luokiteltavia lääkeaineita.

Huomasimme opinnäytetyötä tehdessämme, että samantapaisesta aiheesta valmistui suurin piirtein samoihin aikoihin opinnäytetyö. Matilainen ja Salo tekivät opinnäytetyön ”Yleisimmät huumaus- ja lääkeaineet poliisin työtehtävillä -kenttäopas”, mutta aihetta valitessamme heillä ei ollut vielä tekeillä

kyseistä työtä, joten pientä päällekkäisyyttä töiden kanssa on, sillä Matilainen ja Salo tekivät samantyyppisen konkreettisen oppaan huumaus- ja lääkeaineista kuin mekin. Matilaisen ja Salon työssä on myös kerrottu huumaus- ja lääkeaineiden määriä, auttamaan nimikkeen valitsemisessa.

Eroakin töissä kuitenkin on, sillä me käsittelemme tässä opinnäytetyössä huumaus- ja lääkeaineiden lisäksi pakkokeinoja, jota työtehtävillä aineita tavattaessa on mahdollista käyttää. Lisäksi teimme oppaaseemme ohjeet mitä asioita on hyvä muistaa ja ottaa huomioon tehtävää hoidettaessa, jossa on mukana huumaus- ja lääkeaineita. Työssämme käsitellään myös tarkemmin aineen tunnistettavuuteen vaikuttavia tekijöitä. Töissä käsitellään myös hieman eri huumausaineita.

2.4 Opinnäytetyön haasteet

Huumausaineista löytyy valtavasti tietoa kirjallisuudesta ja internetistä eri lähteistä. Opinnäytetyömme kirjoittamisessa haasteeksi saattaa muodostua luotettavan ja ajantasaisen tiedon löytäminen. Lähdekriittisyyden merkitys tulee korostumaan opinnäytetyötä tehdessämme. Aihepiirinä huumausaineet ovat sellaisia, että lähes pakosti joudumme käyttämään englanninkielisiä lähteitä. Emme näe tätä itse ongelmana, vaikkakin käännöstyön kanssa pitää olla tarkkana, jotta sanoma ei muutu alkuperäisestä lähteestä.

Opinnäytetyötä kirjoittaessa ensimmäiseksi haasteeksi olemme huomanneet aiheen rajauksen. Ensimmäkin huumausaineita on nykyisin valtava määrä eikä edes valtaosan käsitteleminen yhdessä opinnäytetyössä ole realistinen tavoite, joten olemme pyrkineet valitsemaan tilastojen valossa sekä omien kohtaamisten perusteella yleisimpiä huumausaineita. Huumausaineiden ympärillä oleva lainsäädäntö ja viitekehys on myös erittäin laaja ja erilaisten asioiden rajaaminen opinnäytetyön ulkopuolelle on välttämätöntä, jotta opinnäytetyömme ei paisuisi liian laajaksi kokonaisuudeksi.

Pohdimme lisäämmekö työhömmä sellaisia lääkkeitä, joita ei rinnasteta rikoslaisiin huumausaineiksi. Jos olisimme lisänneet kyseiset lääkkeet työhömmä olisi se lähtenyt laajenemaan liikaa eikä sen rajaaminen järkevästi olisi tällöin onnistunut, koska kyseisten lääkkeiden kohdalla ei käytetä samoja nimikkeitä kuin huumausaineiksi luokiteltavissa lääkkeissä, vaan niiden kohdalla nimikkeet ja toimintatavat ovat erilaisia.

Päädyimme rajaamaan huumaus- ja lääkkeet noin 20 yleisimpään, joita Suomessa käytetään ja johon poliisi todennäköisimmin kohtaa työssään. Näillä rajauksilla saimme työstämme ja oppaastamme sopivan kompaktin, jossa kuitenkin löytyy tarpeellista tietoa nopeasti. Työmme tarkoitus ei ole tarkoitus olla kaiken kattava, koska tällöin paisuisi työmäärä ja opas liian suureksi, ilman suurempaa hyötyä sitä käyttävälle poliisimiehelle.

Kun saimme työmme työnalle ja aloimme kirjoittaa eri huumaus- ja lääkeaineista, huomasimme, että lähteissä täytyy olla erityisen kriittisiä, vaikka tiesimmekin sen jo ennen kuin aloimme työtä edes tekemään. Netistä löytyy monenlaista erinäköistä tietoa aineistamme ja jollemme olisi katsoneet tarkkaan, miltä sivulta tai tutkimuksesta otamme tietoa, olisi työhöemme voinut jopa tulla virheellistä tietoa. Totesimme kuitenkin, että esimerkiksi USA:n DEA:n tekemät infopaketit huumausaineista ja muun muassa Päihdelinkin tiedot olivat päteviä. Toisaalta Päihdelinkistä löytyi myös keskustelualustoja eri huumeista, jotka totesimme olevan melko epäluotettavia käytettäväksi lähteinä.

Viimeisimpänä suurempana ongelmana törmäsimme joissain huumaus- ja lääkeaineissa tiedon puutteeseen, niin aineiden itsensä osalta kuin myös niiden määrästä, joiden perusteella määritellään rikosnimikettä sekä rangaistusta. Joissain aineissa, varsinkin lääkeaineiden osalta, ei löytynyt muun muassa törkeiden huumausaineiden rajoja. Halusimme käyttää varsinkin Korkeimman oikeuden päätöksiä rajaa etsiessä, mutta joissain tapauksissa jouduimme käyttämään Hovioikeuden päätöksiä, koska Korkeimman oikeuden ennakkopäätöksiä asiasta ei löytynyt. Joistain aineista ei myöskään löytynyt ollenkaan päätöksiä, edes kärjäoikeudesta, jolloin kyseisten aineiden kohdalla täytyy tehdä poliisimiehen oma arvio nimikkeestä.

3 TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ

3.1 Toiminnallinen opinnäytetyö käsitteenä

Opinnäytetyö voi olla toteutukseltaan tutkimuksellinen, portfoliomuotoinen taikka toiminnallinen. Eri-tyyppiset opinnäytetyöt eroavat toisistaan niin toteutustavassa kuin työnprosessissa. Erityyppisten opinnäytetyön arvioinnissa myös painotetaan hieman eri asioita. (Haikansalo & Korander 2022.)

Toiminnallinen opinnäytetyö on usein itsenäinen kokonaisuus, jolla vastataan johonkin ammatillisessa käytännössä tunnistettuun tarpeeseen. Toiminnallinen opinnäytetyön voi olla esimerkiksi opas, esite, ohje taikka käsikirja. (Vilka 2021.) Toiminnallinen opinnäytetyö koostuu kahdesta eri osasta, produktista ja raportista. Produkti on esimerkiksi opinnäytetyön tuloksena syntynyt opas ja raportissa taas käydään läpi opinnäytetyön vaiheet, joilla opinnäytetyön lopputulokseen on päästy. Raportti antaa lukijalle laajemman kuvan opinnäytetyöstä kokonaisuudessaan. (Haikansalo & Korander 2022.)

Omassa opinnäytetyössämme produktina syntyy opas huumausaineiden tunnistamiseen.

3.2 Opinnäytetyö poliisiammattikorkeakoulussa

Poliisikoulutuksen yhtenä tavoitteena on, että valmistumisen jälkeen opiskelijalla olisi valmiudet kehittää poliisitoimintaa ja toimia poliisityön asiantuntijana. Opinnäytetyön kirjoittaminen palvelee tätä tavoitetta edistämällä asiantuntijuuteen kehittymistä sekä oppimista. Opinnäytetyön on tarkoitus kehittää ja syventää opiskelijan tietoja ja taitoja. Opinnäytetyön kirjoittaminen antaa myös valmiuksia työelämään, muun muassa tiedonetsintää, oman työn arviointi sekä tiedon laaja-alaista soveltamista. (Haikansalo & Korander 2022.)

3.3 Produkti

Toiminnallisen opinnäytetyön tuotoksena syntyy produkti, joka on konkreettinen tuotos. Produkti voi olla esimerkiksi opas, ohje, tietopaketti, portfolio tai jokin tapahtuma. Produkti eroaa tyyliltään huomattavasti raportista, raportti käsittelee oppimisprosessia ja aiheen viitekehystä laajemmin. Produkti taas on kyseisen opinnäytetyöprosessin tuotos täynnä tietoa. (Vilka & Airaksinen 2004.)

Produktia tehdessä ja kirjoittaessa on ensiarvoisen tärkeää huomioida kohderyhmä, jota varten produkti valmistetaan. Kirjoittajan täytyy tarkkaan arvioida mitä haluaa lukijalla tiedottaa ja mikä on produktin käyttötarkoitus. Myös produktin lukijan ennakkokäsitys asiasta on syytä ottaa huomioon. (Vilka & Airaksinen 2004.) Tämän opinnäytetyön produkti on tarkoitettu ensisijaisesti poliisin valvonta- ja hälytystoiminnan sektorilla toimiville poliiseille, joilla on oletettavasti jonkunlaista tietoa huumausaineista etukäteen. Produktin on tarkoitus olla yksinkertainen, helppo käyttöinen mutta riittävän informatiivinen, että aiheesta etukäteen tietämätönkin voisi hyödyntää sitä työssään ja oppia tärkeää

tietoa huumausaineista. Produktin ensisijainen tarkoitus on helpottaa huumausaineiden ja huumausaineiksi luokiteltavien lääkeaineiden tunnistamisessa, mutta se tarjoaa myös apua rikosnimikkeeseen sekä käytettävissä olevien pakkokeinojen valintaan. Produktia voi tarvittaessa käyttää myös yksinkertaisena opetuspaketina huumausaineista ja huumausaineiksi luokiteltavista lääkeaineista.

3.4 Raportti

Raportti on kielitoimiston sanakirjan määritelmän mukaan tiedotus, tiedote, tiedonanto, selonteko tai tilannekatsaus. Se on mahdollisimman objektiivinen asiatyylinen teksti, jonka tarkoitus on selostaa tehtyä työtä ja sen päätehtävä on välittää lukijalleen uutta tietoa. (Kostamo ym. 2022.)

Toiminnallisen opinnäytetyön kirjoittamiseen kuuluu raportti, jossa kirjoitetaan nähtäväksi tutkimuksellisen kehittämistyön keskeiset vaiheet ja tulokset. Raportti pitää sisällään työn taustat, syyn, merkityksen ja tavoitteen. Raportissa tehdään nähtäväksi työn teoreettinen tietoperusta, työssä käytetyt menetelmät, ratkaisujen ja valintojen perustelut, produktin toteuttaminen, työn toteutuksen arviointi sekä opinnäytetyöprosessin pohdinta. (Kostamo ym. 2022.)

Tämän opinnäytetyön raportissa on pyritty kuvaamaan huumausaineiden käytön tausta ja lainsäädäntö huumausaineisiin liittyen Suomessa. Raportissa käsitellään myös poliisin käytössä keskeisimmät pakkokeinot huumausainerikoksiin liittyen. Raportissa on perusteltu käsiteltävien huumausaineiden valintaperusteet tuotteisiin sekä tuotu nähtäväksi laajempi tietopohja käsiteltävistä huumausaineista lukijalle. Raportissa on myös perusteltu työn tarpeellisuus ja opinnäytetyön prosessin vaiheet.

4 HUUMAUSAINEET SUOMESSA JA LAINSÄÄDÄNTÖ

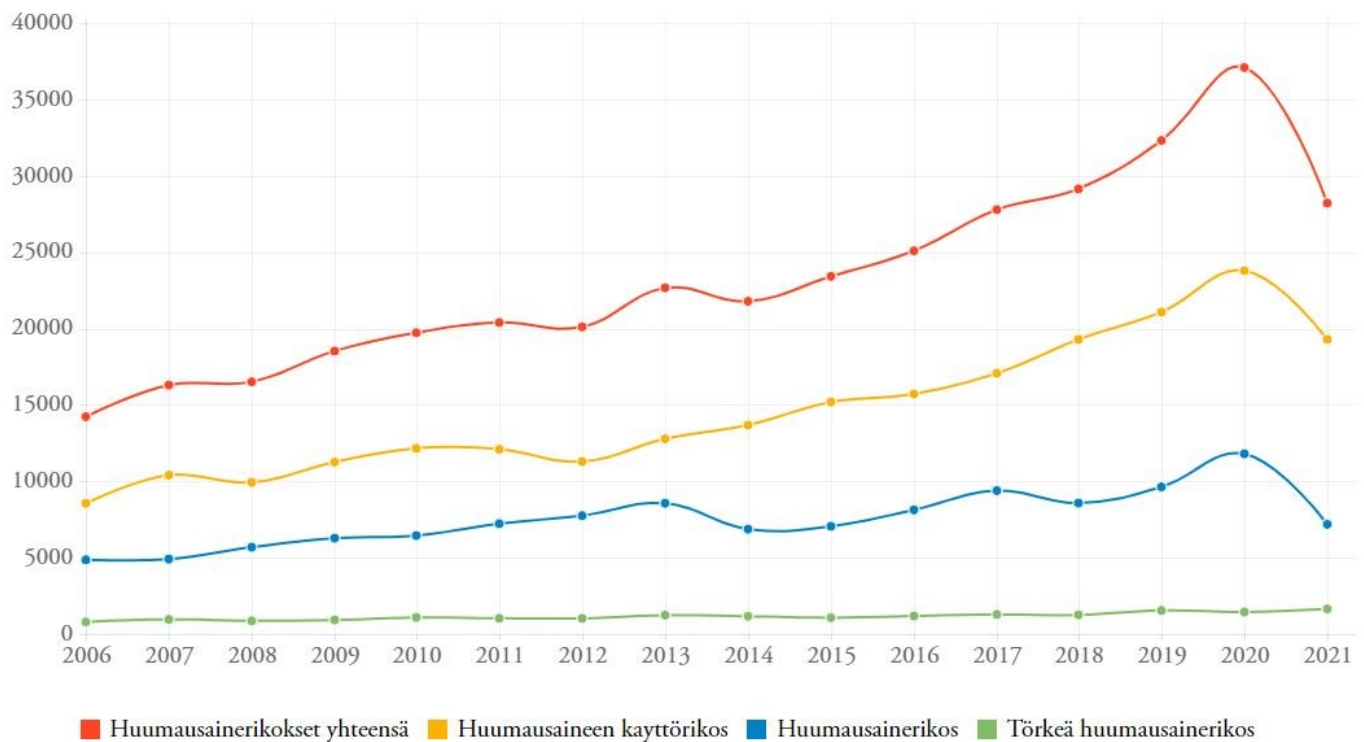
4.1 Huumausainelaki (2008/373)

Huumausainelain ”tavoitteena on huumausaineiden laittoman Suomeen tuonnin, Suomesta viennin, valmistuksen, levittämisen ja käytön ehkäiseminen sekä muiden huumaantumistarkoituksessa käytettävien aineiden aiheuttamien terveysriskien vähentäminen.” Huumausainelakia sovelletaan huumausaineiden ja kuluttajamarkkinoilta kiellettyjen psykoaktiivisten aineiden valvontaan. Lakia sovelletaan lisäksi näiden aineiden lähtöaineiden valvontaan. (Huumausainelaki, 2008/373.)

Voidaan siis todeta, että huumausainelaki määrittelee Suomessa huumausaineina pidettävät päiheteet. Huumausaineeksi luokiteltavalla aineella on oltava lamauttavia, päihdyttäviä, kiihdyttäviä tai harhoja tuottavia vaikutuksia keskushermostoon, sekä erillinen maininta valtioneuvoston asetuksessa huumausaineina pidettävistä aineista, valmisteista ja kasveista, jotta se voidaan luokitella huumausaineeksi. Huumausainelain ulkopuolelle mutta huumausaineiden lailla vaikuttavat aineet saattavatkin joskus jäädä lain silmissä kyseenalaiseen asemaan.

4.2 Rikoslaki 50 luku (RL 1993/1304)

Rikoslain 50 luku käsittelee huumausainerikoksia. Kyseinen luku ja sen pykälät käsittelevät milloin kunkin rikoksen teonkuvaus täyttyy ja millaiset rangaistus asteikot milläkin rikoksella on. Oleellisimpia tämän opinnäytetyön kannalta ovat huumausaineen käyttörikos, huumausainerikos ja törkeä huumausainerikos. (RL 50 luku.) Alla olevassa tilastossa on vertailtu huumausainerikoksien määriä toisiinsa vuosina 2006–2021. Yleisesti tilastosta voidaan todeta huumausainerikosten yleistyneen 2000-luvulla. Paljastuneiden huumausainerikoksien määrä kuitenkin laski selkeästi koronapandemian aikana.

Kuvio 1: Yleisimmät huumausainerikokset ja huumausainerikokset yhteensä 2006–2021 (Tilastokeskus, Rikos- ja pakkokeinotilasto)

4.3 Huumausaineina pidettävien aineiden ja kuluttajamarkkinoilta kiellettyjen psykoaktiivisten aineiden määritelmä.

Valtioneuvoston asetus huumausaineina pidettävistä aineista, valmisteista ja kasveista määrittelee tarkan listan siitä mitä aineita, kasveja, valmisteita pidetään Suomessa huumausaineina. Asetus on tehty Sosiaali- ja terveysministeriön esittelystä ja se pitää sisällään myös aineiden kemialliset kaavat. (Valtioneuvoston asetus huumausaineina pidettävistä aineista, valmisteista ja kasveista 543/2008.)

Valtioneuvoston asetus kuluttajamarkkinoilta kielletyistä psykoaktiivisista aineista määrittelee Suomessa kuluttajamarkkinoilla kielletyt psykoaktiiviset aineet eli KKP-aineet. Esimerkkinä KKP-aineena voidaan nostaa tässäkin opinnäytetyössä käsiteltävä Gammabutyrolaktoni (GBL). (Kuluttajamarkkinoilla kielletyt psykoaktiiviset aineet 1130/2014). KKP-aineet ovat huumaantumistarkoituksessa käytettäviä aineita, jotka voivat olla terveydelle vaarallisia. KKP-aineiden valmistus, maahantuonti, varastointi, myynnissä pitäminen ja luovuttaminen ovat kiellettyjä. Aineiden käyttöä tai hallussapitoa ei ole kielletty. (STM 2023.)

4.4 Yhdistyneiden kansakuntien huumausaineyleissopimukset

Yhdistyneiden kansakuntien huumausaineiden valvontaa koskevissa yleissopimuksissa on sovittu yleisesti huumausaineiden valvonnasta ja kielletyistä huumausaineista. YK:n huumausaineyleissopimukset ovat pohjana Suomen huumausaineita koskevalle lainsäädännölle.

Vuonna 1961 solmitussa YK:n huumausaineyleissopimuksessa kiellettiin kannabishuumeet, koka-huumeet, oopiumhuumeet, ja näiden tapaiset huumausaineet. Myös fentanyyli ja useita sen johdoksia kiellettiin. Kyseisessä sopimuksessa ei kielletty kaikkia huumeita, esimerkiksi amfetamiinia ei kielletty. Suomi ratifioi sopimuksen vuonna 1965. (Asetus vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen voimaansaattamisesta 43/1965.)

1971 laaditussa YK: psykotrooppisia aineita koskevassa yleissopimuksessa kiellettiin lisää huumausaineita. Esimerkiksi amfetamiinit, barbituraatit ja erilaiset psykedeelit haluttiin tiukempaan kontrolliin. (Asetus psykotrooppisia aineita koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta 60/1976.)

4.5 Huumasainerikokset ja pakkokeinot

Huumasainerikoksien kanssa toimiessa käytettävissä olevissa pakkokeinot määräytyvät pääasiassa rikoslain ja pakkokeinolain säännösten mukaan. Yleisesti voidaan poliisilla olevan käytössä laaja valikoima pakkokeinoja huumasainerikosten kanssa toimiessa.

Rikoslain luku 50 käsittelee huumasainerikoksia ja määrittelee esimerkiksi eri huumasainerikoksien rangaistusasteikot. Kaikissa eri huumasainerikoksissa ankarin rangaistus on vähintään kuusi kuukautta vankeutta. (RL 50 luku.) Rangaistusasteikot ovat keskeisessä osassa arvioidessa mitä pakkokeinoja poliisilla on käytössä rikosten selvittämiseksi. Seuraavissa kappaleissa on avattu keskeisimpiä pakkokeinoja huumasainerikoksiin liittyen.

4.5.1 Kiinniotto ja pidättäminen

Kiinniottamisesta ja pidättämisestä säädetään pakkokeinolain 2. luvussa (PKL 2011/806.) Kiinniotto ja pidättäminen ovat tärkeitä pakkokeinoja rikoksen selvittämiseksi, niillä saadaan varmistettua kuulusteluiden suorittaminen, rikollisen toiminnan keskeyttäminen sekä esitutkinnan karttaminen taikka sen vaikeuttaminen. PKL 2:1§ mukaan poliisimies saa rikoksen selvittämistä varten ottaa kiinni verkeltä tai pakenemasta tavatun rikoksesta epäillyn. Laki ei määrittele erillistä rajaa rangaistuksen suhteen, joten kiinniotto voi olla perusteltu pakkokeino kaikkien huumasainerikosten selvittämiseksi.

PKL 2:5§ määrittelee pidättämisen edellytykset. Käytännössä voidaan todeta, että epäillystä rikoksesta ankarin rangaistus on oltava vähintään vuosi vankeutta, jotta henkilö voidaan pidättää. Huumausainerikoksista ainoastaan huumausaineen käyttörikos on sellainen, että edellytykset pidättämiselle eivät voi täytyä mahdollisien rangaistuksen suhteen, sillä ankarin rangaistus huumausaineen käyttörikoksesta on kuusi kuukautta vankeutta (RL 50:2a§). Pidättäminen voi silti tulla kyseeseen myös sellaisissa tapauksissa, joissa rikoksesta epäilty on tuntematon eikä suostu antamaan henkilötietojaan (PKL 2:5.3§) taikka ei asu vakinaisesti Suomessa ja todennäköisesti karttaa esitutkintaa poistumalla maasta (PKL 2:5:4§).

Pidättämisestä päättää aina pidättämiseen oikeutettu virkamies (PKL 2:9§). Myös kiinniottamisesta on poliisimiehen aina ilmoitettava pidättämiseen oikeutetulle virkamiehelle viipymättä (PKL 2:9.3§).

4.5.2 Takavarikko

Pakkokeinolain 7:1§ mukaan esine omaisuus tai asiakirja voidaan takavarikoida, jos on syytä olettaa, että sitä voidaan käyttää todisteena rikosasiassa, se on rikoksella joltakulta viety tai se tuomitaan menetetyksi. Huumausainerikoksissa yleisimmin takavarikkoon päätyvät luonnollisesti epäillyn halusta taikka etsinnällä löytyneet huumausaineet.

Takavarikon osalta ei ole määritelty erillistä rangaistusasteikko, vaan takavarikkoa voidaan soveltaa kaikissa rikoksissa, joissa se on tarkoituksen mukaista. ”Poliisimies saa rikoksesta epäillyn kiinniottamisen tai etsinnän yhteydessä ottaa haltuunsa esineen, omaisuuden tai asiakirjan takavarikoimista tai jäljentämistä varten ilman pidättämiseen oikeutetun virkamiehen määräystäkin.” (PKL 7:8.1§.) Haltuun ottamisesta on viipymättä ilmoitettava pidättämiseen oikeutetulle virkamiehelle, jonka on ilman aiheetonta viivytystä päätettävä, onko esine, omaisuus tai asiakirja takavarikoitava tai onko asiakirja jäljennettävä (PKL 7:8.2§). Takavarikoimisesta tai asiakirjan jäljentämisestä päättää pidättämiseen oikeutettu virkamies (PKL 7:7§).

”Pidättämiseen oikeutetun virkamiehen on todistettavasti hävitettävä tai määrättävä hävitettäväksi takavarikoitu tai valtiolle menetetyksi tuomittu huumausaine ja kuluttajamarkkinoilta kielletty psykoaktiivinen aine. Hävitettävä aine tai osa siitä on kuitenkin säilytettävä niin kauan kuin sitä mahdollisesti tarvitaan todisteena oikeudenkäynnissä.” (Huumausainelaki 44§.) Se miten huumausaineen hävittäminen käytännössä tapahtuu, on ohjeistettu poliisissa yksikkö kohtaisesti. Käytännössä siis huumausaine takavarikoinnin jälkeen hävitetään tai se lähetetään rikoslaboratorioon testausta varten.

4.5.3 Etsintä

”Yleinen tai erityinen kotietsintä saadaan toimittaa rikoksesta epäillyn hallinnassa olevassa paikassa, jos on syytä epäillä, että on tehty rikos, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi kuukautta vankeutta, tai jos selvittävänä ovat yhteisösakon tuomitsemiseen liittyvät asiat” (PKL 8:2.1§). Rangaistusmäärien osalta kotietsintää voidaan soveltaa siis kaikissa huumausainerikoksissa. Rangaistus edellytyksien lisäksi etsinnällä on voitava olettaa löytyvän tutkittavana olevaan rikokseen liittyvä: takavarikoitava esine, omaisuus, asiakirja tai tieto, jäljennettävä asiakirja, vakuustakavarikkoon määrättävä omaisuus tai seikka, jolla voi olla merkitystä rikoksen selvittämisessä (PKL 8:2.2§). Paikanetsintä saadaan toimittaa samoilla edellytyksillä kuin kotietsintäkin (PKL 8:4§). Tyypillisiä paikanetsinnän kohteita huumausainerikoksissa ovat esimerkiksi ajoneuvot taikka varastot. Huumausainerikoksissa luonnollisesti etsinnällä yleisin etsittävä asia on huumausaineet. Etsinnän tarpeellisuutta arvioitaessa on otettava huomioon, voidaanko etsinnällä tosiallisesti olettaa löytyvän esimerkiksi lisää huumausaineita eikä etsintää voida toimittaa vain varmuuden vuoksi. Kotietsinnän taikka paikanetsinnän voidaan katsoa olevan tarpeellinen esimerkiksi, mikäli ilmaantuu viitteitä siitä, että henkilö pitää huumeita hallussaan myyntitarkoituksessa.

Paikassa, joka ei ole rikoksesta epäillyn hallinnassa, voidaan suorittaa kotietsintä vain, jos rikos on tehty siellä tai epäilty on otettu siellä kiinni taikka jos muuten voidaan erittäin pätevin perustein olettaa, että etsinnässä löytyy esine, omaisuus, asiakirja, tieto tai seikka (PKL (8:2.3§).

Sille, jonka luona kotietsintä toimitetaan, tai hänen poissa ollessaan jollekin paikassa asuvalle, työskentelevälle tai muuten luvallisesti oleskelevälle on varattava tilaisuus olla etsinnässä saapuvilla ja kutsua siihen todistaja. Tilaisuutta ei tarvitse varata, jos se viivyttäisi toimitusta merkittävästi. (PKL 8:5.2§.) Kotietsintää aloitettaessa on paikalla olevalle 5 §:n 2 momentissa tarkoitettulle henkilölle kerrottava etsinnän tarkoitus ja annettava etsintäpäätöksen jäljennös (PKL 8:6:1§). Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että rikoksesta epäilty saa seurata kotietsinnän toimittamista esimerkiksi tämän asunnossa taikka paikanetsinnän suorittamista tämän autoon. Kotietsintää taikka paikanetsintää seuraava henkilö voidaan kuitenkin poistaa paikalta, mikäli tämä häiritsee etsinnän toimittamista taikka tämän liikkumista rajoittaa, ettei hänen tietoonsa tule lain nojalla salassa pidettäviä tietoja. Poistamisen ja rajoittamisen edellytyksenä on, että se on välttämätöntä poistamisen tai rajoittamisen tavoitteen saavuttamiseksi. (PKL 8:6.3§.)

Yleisestä kotietsinnästä ja paikanetsinnästä päättää pidättämiseen oikeutettu virkamies (PKL 8:15.1§). Poliisimies saa ilman pidättämiseen oikeutetun virkamiehen päätöstä toimittaa yleisen kotietsinnän tai paikanetsinnän henkilön löytämiseksi tai sellaisen esineen takavarikoimiseksi, jota on voitu seurata tai jäljittää rikoksen tekemisestä verkseltään taikka kun etsinnän välitön toimittaminen on asian kiireellisyyden vuoksi välttämätöntä (PKL 8:15.3§).

4.5.4 Henkilöntarkastus ja katsastus

Henkilöntarkastus voidaan toimittaa esineen, omaisuuden, asiakirjan, tiedon tai seikan eli tässä yhteydessä todennäköisesti epäillyn huumausaineen löytymiseksi, mikäli epäilystä rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi kuukautta vankeutta (PKL 31:1§). Käytännössä siis henkilöntarkastusta voidaan hyödyntää kaikissa huumausainerikoksissa, mikäli sen katsotaan olevan perusteltua sillä kaikissa huumausainerikoksissa säädetty, ankarin rangaistus on vähintään kuusi kuukautta vankeutta (RL 50 luku).

Henkilönkatsastus saadaan toimittaa sille, jota voidaan todennäköisin syin epäillä rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi taikka rattijuopumuksesta tai huumausaineen käyttörikoksesta (PKL 32:1§). Käytännössä siis myös henkilönkatsastus voi rangaistusasteikon puolesta olla perusteltu pakkokeino kaikissa huumausainerikoksissa.

Henkilöntarkastuksesta sekä henkilönkatsastuksesta päättää pidättämiseen oikeutettu virkamies. Poliisimies saa kuitenkin ilman pidättämiseen oikeutetun virkamiehen päätöstä toimittaa etsinnän, jonka tarkoituksena on sellaisen esineen takavarikoiminen esimerkiksi huumausaineen, jota on voitu seurata tai jäljittää rikoksen tekemisestä verekseltään, jos etsinnän välitön toimittaminen on asian kiireellisyys vuoksi välttämätöntä. (PKL 33:1§.) Henkilöön kohdistuvan etsinnän toimittamisesta on säädetty tarkemmin pakkokeinolaissa.

4.5.5 Laite-etsintä

Poliisi saa toimittaa Laite-etsinnän on syytä epäillä, että on tehty rikos, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi kuukautta vankeutta, tai selvittävänä ovat yhteisösakon tuomitsemiseen liittyvät seikat (PKL 8:19.1§). Lisäksi etsinnällä on voitava olettaa löytyvän tutkittavana olevaan rikokseen liittyvä takavarikoitava asiakirja, tieto taikka jäljennettävä asiakirja (PKL 8:19.2§). Huumausainerikoksia selvittäessä tyypillisiä etsittäviä asioita ovat esimerkiksi erilaiset viestit, keskustelut taikka kuvat, jotka viittaavat sovittuihin huumausainekauppoihin taikka huumausaineiden säilyttämiseen. Oman kokemuksemme mukaan yleisiä sovelluksia, jolla usein saatetaan sopia huumausainekauppoja, ovat pikaviestisovellukset Wickr, Signal ja Session.

PKL 8:20§ mukaan ”Laite-etsinnällä tarkoitetaan tietokoneessa, telepäätelaitteessa tai muussa vastaavassa teknisessä laitteessa tai tietojärjestelmässä etsinnän toimittamishetkellä olevaan tietosisältöön kohdistettavaa etsintää.” Huumausainerikoksissa tyypillinen laite-etsinnän kohde on huumausainerikoksesta epäillyn kiinniotetun matkapuhelin. Oman kokemuksemme mukaan huumausainerikoksista epäillyllä saattaa olla hallussaan useita puhelimia ja laite-etsintä pitäisikin kohdistaa kaikkiin laitteisiin, mikäli laite-etsintä katsotaan tarpeelliseksi.

PKL 8:22.1§ mukaan ”Poliisimies saa ottaa teknisen laitteen haltuunsa laite-etsinnän toimittamista varten. Etsinnän jälkeen laite on ilman aiheutonta viivytystä palautettava sille, jonka hallusta se on otettu tai jolla muuten on siihen oikeus.” Käytännössä siis, mikäli laite-etsintä on tarkoitus suorittaa, on esimerkiksi matkapuhelin otettava poliisin haltuun, jotta vältytään siltä, että laitteen haltija pystyisi poistamaan laitteesta tietoja. Puhelin on myös suositeltavaa asettaa lentokonetilaaan, jotta vältytään laitteen muistin tyhjentämiseltä etäyhteyttä käyttämällä. Puhelimen virransaannista on myös pidettävä huolta eli tarvittaessa puhelin on laitettava lataukseen. Mikäli laite-etsintää ei voida suorittaa ilman viivytystä, on laite takavarikoitava (PKL 8:22.2§).

Laite-etsinnästä päättää lähtökohtaisesti pidättämiseen oikeutettu virkamies. Laite-etsinnästä voi kuitenkin päättää myös poliisimies samoin edellytyksin mitä paikanetsinnästä on säädetty. (PKL 8:29§.)

4.6 Yleisimmät huumausaineet

Suomessa yleisin huumausaine on kannabis, vuonna 2018 15–69 vuotiaista suomalaisista lähes neljännes oli käyttänyt tai kokeillut sitä elämänsä aikana. Muita yleisempiä huumausaineita suomalaisten keskuudessa ovat amfetamiini, ekstaasi sekä rauhoittavat, uni- ja kipulääkkeet ei lääkinnällisessä tarkoituksessa. (Karjalainen ym. 2019.) Alla olevan taulukon perusteella olemme pyrkineet valitsemaan opinnäytetyöhömmme yleisimmät huumausaineet ja huumausaineiksi luokiteltavat lääkeaineet.

	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2014	2018
Kannabis	5,6	7,9	9,7	12,0	13,3	16,9	19,4	23,6
Amfetamiini	0,3	0,9	1,1	2,0	2,1	2,1	3,0	4,3
Metamfetamiini							0,8	1,8
Ekstaasi		0,3	0,5	1,3	1,5	1,7	2,6	4,5
Kokaiini	0,2	0,3	0,7	0,6	1,0	1,5	1,7	2,9
GHB (gamma), GBL (lakka)					0,4	0,6	0,6	0,9
Katinonit (esim. MDPV, alfa-PVP) ¹						0,1	0,4	0,6
LSD	0,2	0,6	0,5	0,8	1,0	0,9	1,3	2,7
Huumaavat sienet	0,3	0,2	0,3	0,7	0,9	1,5	2,2	3,3
Heroini ²	0,3	0,3	0,3	0,5	0,4	0,4	0,4	0,5
Buprenorfiini ³					0,6	0,8	0,8	1,3
Metadoni						0,2	0,1	0,3
Muut opioidit (esim. tramadoli, fentanyyli, kodeiini, oksikodoni, morfiini)						1,0	1,6	2,3
Synteettiset kannabinoidit (esim. JWH, Jehova)							0,5	0,8
Rauhoittavat, uni- ja kipulääkkeet ei-lääkinnälliseen tarkoitukseen	2,8	3,4	4,8	6,9	6,6	6,5	5,3	6,7
Liimat, liuottimet yms. aineet	0,7	1,1	2,1	1,8	1,7	1,8	2,2	2,4
Dopingaineet						1,0	0,8	0,9

Taulukko 1: Kannabista tai muita aineita joskus elämänsä aikana kokeilleiden tai käyttäneiden osuudet 15–69-vuotiaassa suomalaisessa väestössä vuosina 1992–2018. (Karjalainen ym. 2019).

Euroopan huumeraportin 2022 mukaan arviolta Euroopan unionissa tällä hetkellä 83.4 miljoonaa aikuista eli 29 prosenttia 15–64 vuotiaista on käyttänyt jotain laitonta huumausainetta. Euroopan huumeraportissa 2022 yleisimpinä huumausaineina esille tuodaan kannabis, kokaiini, amfetamiinit, MDMA sekä heroini ja eri opioidit. (EMCDDA 2022.)

4.7 Huumausaineiden ja huumausaineiksi luokiteltujen lääkeaineiden luokittelu

Huumausaineet on oikeuskäytännössä luokiteltu usein niin sanottuihin tavallisen vaarallisuuden omaaviin huumausaineisiin sekä erittäin vaarallisiin huumausaineisiin. Huumausaineeksi luettavat aineet on määritelty tarkemmin huumausainelaisissa sekä valtioneuvoston asetuksessa huumausaineina pidettävistä aineista, valmisteista ja kasveista. Erittäin vaaralliseksi huumausaineiksi on katsottu huumausaineet, joiden käyttöön liittyy virheellisestä annostuksesta johtuva hengenvaara, riski vakavalle terveydelliselle vauriolle lyhytaikaisestakin käytöstä taikka voimakkaat vieroitusoireet. (RL 50:5§.)

Se luetaanko huumausaine erittäin vaaralliseksi, jää usein tuomioistuimen arvioitavaksi aineen ominaistietojen perusteella eikä erittäin vaarallisista huumausaineista ole olemassa tyhjentävää listaa. Erittäin vaaralliseksi huumausaineeksi oikeuskäytännössä on katsottu muun muassa: MDMA, alfa-PVP, Kokaiini sekä amfetamiini. (Laatuhanke 2019.)

Edellisen lisäksi huumausaineet ovat luokiteltu rangaistavuudeltaan kolmeen eri luokkaan. Lievään luokkaan kuuluvat muun muassa kannabis ja marihuana, keskimmäiseen amfetamiini, MDMA sekä LSD ja ankarimpaan luokkaan kokaiini ja heroini. (VKS: 2018:2.)

Huumausaineiksi luokitellut lääkeaineet on luokiteltu myös vaarallisuuden mukaan kolmeen eri ryhmään: lievään, keskimmäiseen ja ankaraan ryhmään. Luokittelu perustuu pitkälti yliannostuksen riskiin, riippuvuuden kehittymiseen sekä vieroitusoireiden voimakkuuteen. (THL 201.7. Huumausaineen käyttörikoksen osalta vähäisenä määrä lääkeainetta on lievässä ryhmässä pidetty alle 100kpl, keskimmaisessä alle 5 kpl ja ankarassa alle 3 kpl.

4.8 Korkeimman oikeuden ennakkopäätös 2023:12

Korkein oikeus antoi 21.2.2023 sinänsä historiallisen ennakkopäätöksen KKO 2023:12. Kyseisessä päätöksessä korkein oikeus linjasi mitä tarkoitetaan rikoslain 50:2a§ mukaisella vähäisellä määrällä huumausainetta. Korkeimman oikeuden ennakkopäätöksen mukaan 30 kerta-annosta huumausainetta voidaan pitää lähtökohtaisesti vähäisenä määränä huumausainetta ennen huumausaineen vaarallisuuden ja käyttäjän tottumuksen huomioon ottamista.

Käsityksemme ennakkopäätöksestä on siis se, että mitä tahansa huumausainetta ei voi pitää hallussa 30 kerta-annosta niin että se täyttäisi vain huumausaineen käyttörikoksen tunnusmerkistön. Arvioimme että mahdollisesti 30 kerta-annosta esimerkiksi marihuanaa saattaisi tulevaisuudessa täyttää vain huumausaineen käyttörikoksen tunnusmerkistön, mutta esimerkiksi kokaiinia 30 kerta-annosta hallussa pitävä henkilö saattaisi hyvinkin syyllistyä rikoslain 50:1§ mukaiseen huumausainerikokseen.

Tämän opinnäytetyön kirjoittamishetkellä ei ole vielä olemassa syyttäjälaitoksen taikka poliisihallituksen tarkempia ohjeita liittyen korkeimman oikeuden ennakkopäätökseen 2023:12 ja produktimme huumausaineen käyttörikoksen rajoissa olemme soveltaneet voimassa olevia syyttäjälaitoksen ja poliisihallituksen ohjeistuksen asettamia rajoja.

5 OPINNÄYTETYÖSSÄ KÄSITELTÄVÄT HUUMAUSAINHEET

5.1 Keskushermostoa stimuloivat huumausaineet

Stimulantit ovat ihmisessä adrenaliinin ja noradrenaliinin tavalla vaikuttavia sympatomimeettisten amiinien ryhmään kuuluvia sympaattisen hermoston toimintaa kiihdyttäviä aineita. Pääteena näitä aineita käytetään keskushermostoa kiihdyttävän vaikutuksen vuoksi. Tyypillisimpiä aineiden vaikutuksia ovat mielialan paraneminen, virkistyminen, ruokahalun väheneminen sekä amfetamiinijohdannaisiin sekä kokaiiniin liittyvä voimakas euforian tunne. (Holopainen 1998.)

Keskushermostoa stimuloivien huumausaineiden suosio on kasvanut merkittävästi huumausaineiden käyttäjien keskuudessa. THL:n tiedotteen mukaan stimulantteja käyttävien huumehoitoon hakeutuneiden asiakkaiden osuus on yli kaksinkertaistunut vuosien 2013–2021 aikana. Yleisimpinä huumeena huumehoitoon hakeutuneista stimulantteja käyttävistä on ollut amfetamiini. (Impinen 2022.) Alla olevissa kappaleissa on käsitelty tarkemmin keskushermostoa stimuloivia huumausaineita.

5.1.1 Amfetamiini

Amfetamiini (alfametyylifenetyyliamiini) on synteettinen keskushermostoa stimuloiva päihde. Amfetamiinia käytetään tyypillisesti suun kautta, nuuskaamalla tai suonensisäisesti pistämällä. (Alho, Hannu 2012, viitattu artikkelissa päihdelinkki 2022.) Suomessa katukaupassa myytävän amfetamiinin puhtaus ja vahvuus vaihtelee joka vuosi (THL 5.10.2018: Jätevesitutkimus, viitattu artikkelissa päihdelinkki 2022).

Amfetamiini on ulkomuodoltaan tyypillisesti valkoista taikka kellertävää pulveria tai jauhetta. Tyypillisesti amfetamiini myydään laittomassa katukaupassa joko tabletteina tai kapseleina, jauheena, liuoksena taikka kiteinä. (Päihdelinkki 2022.)

Amfetamiini vaikuttaa stimuloivasti eli kiihdyttävästi aivoissa sekä keskushermostossa. Se lisää eri välittäjäaineiden kuten esimerkiksi dopamiinin, serotoniinin ja noradrenaliinin toimintaa. Amfetamiinin käytön vaikutuksien kesto sekä voimakkuus ovat riippuvaisia huumausaineen puhtaudesta, annoskoosta ja siitä miten ainetta on käytetty. Myös henkilökohtaisella herkkyydellä on merkitystä. (Julien, Robert M.; Advokat, Claire D. & Comaty, Joseph E. (2011), viitattu artikkelissa päihdelinkki 2022.) Oikeuskäytännössä tyypilliseksi käyttöannokseksi on katsottu 0.2 grammaa amfetamiinia (KKO: 2021:3).

Amfetamiinin tyypillisiä vaikutuksia ovat iloisuus, itsevarmuuden lisääntyminen, energisyys ja puhe-
liaisuus. Amfetamiini myös nostaa sykettä ja hengitystiheyttä, myös pupillien kasvaminen sekä suun

kuivuminen on tyypillinen vaikutus. Amfetamiini myös usein lisää sukupuoliviettä sekä vähentää ruokahalua. (Alcohol and drug foundation 2022.)

Amfetamiini vähentää käyttäjän ruokahalua ja tämän vuoksi voi jatkuvan käytön seurauksena olla vaaravitsemus ja sen myötä vastustuskyvyn heikkeneminen. Amfetamiinia jatkuvasti käyttävä voi olla arvaamaton ja väkivaltainen. Käytös aiheutuu huumausaineen tuottamista harhoista taikka kuvittelusta. Käyttäjä saattaa kokea, että muut ihmiset vainoavat taikka käyttäytyvät tätä kohtaa uhkaavasti. Pitkäaikaiskäyttäjillä on todettu ns. amfetamiinipsykoosia, joka oireiltaan muistuttaa paranoidia skitsofreniaa. (Päihdelinkki: Amfetamiini, metamfetamiini sekä muut piristeet. 2020.)

Vähäisenä määränä amfetamiinia on rangaistuskäytännössä pidetty alle 3 grammaa (LIITE 2 / VKS: 2018:2). Korkein oikeus on ennakkopäätöksessään KKO 2002:5 on todennut, että 100 grammaa amfetamiinia voidaan lähtökohtaisesti pitää törkeän huumausainerikoksen tunnusmerkistön mukaisena suurena määränä huumausainetta. Lisäksi törkeää huumausainerikosta arvioidessa on otettava huomioon aineen käyttövahvuus. Korkein oikeus on pitänyt ennakkopäätöksessään KKO 2018:45 tavallisena amfetamiini käyttövahvuutena noin 25 prosenttia.

5.1.2 Metamfetamiini

Metamfetamiini on amfetamiinia muistuttava aine, joka tyypillisesti valmistetaan pienemmissä salaisissa laboratorioissa suhteellisen lähellä sen käyttäjäkuntaa taikka laajemmassa mittakaavassa esimerkiksi Kaukoidässä. Viimeisimpien vuosien aikana metamfetamiinin käyttäminen on yleistynyt erityisesti Yhdysvalloissa ja Australiassa. (Päihdelinkki: Amfetamiini, metamfetamiini sekä muut piristeet 2020.)

Metamfetamiinia käytetään hyvin samalla tavalla kuin amfetamiinia. Metamfetamiinia voidaan käyttää suun kautta nielemällä, polttamalla, nuuskaamalla tai suonensisäisesti verenkiertoon pistämällä. (National institute on drug abuse 2019.)

Tavallisesti metamfetamiini esiintyy amfetamiinin tavoin valkoisena tai kellertävänä jauheena taikka pillereinä. Metamfetamiinia voi esiintyä myös niin sanottuna ”kristalli” metamfetamiinina. Tämä kyseinen ”crystal meth” muistuttaa lasin sirpaleita taikka kiiltäviä sinivalkoisia erikokoisia kiviä. (DEA - Methamphetamine - Drug Fact Sheet 2020.)

Metamfetamiini aiheuttaa käyttäjässä voimakkaan euforian tunteen sekä vireystilan ja fyysisen aktiivisuuden nousua. Metamfetamiini nostaa myös käyttäjän sydämen sykettä sekä saattaa aiheuttaa rytmihäiriöitä. Metamfetamiinin vaikutukset vastaavatkin usein pitkälti amfetamiinin vaikutuksia mutta ovat usein voimakkaampia. (National Institute on Drug Abuse - Commonly Used Drugs Charts 2020.)

Metamfetamiinin vaikutukset ovat usein pitkäkestoisempia kuin amfetamiinin ja kestävät tyypillisesti 8–12 tuntia tai jopa pidempäänkin (Drugrehab 2023).

Valtakunnansyyttäjän ohjeen (VKS: 2018:2) mukaan metamfetamiini on vaarallisuudeltaan ja rangaistuskäytännöltään rinnastettu amfetamiiniin.

5.1.3 Kokaiini

Kokaiini on niin ikään stimulantteihin kuuluva huumausaine ja vaikuttaa ihmisen keskushermostoon kiihdyttävästi. Kokaiinia valmistetaan erittämällä sitä kokapensaasta lehdistä. Lehdistä pyritään uuttamaan kokaiiniemäs, josta suolahappoa apuna käyttämällä jalostetaan vaaleaa, vesiliukoista jauhetta eli kokaiinihydrokloridia. Valmis kokaiini käytetään jauheena nenän kautta nuuskaamalla. Kokaiinia saatetaan käyttää myös suonen sisäisesti, se on kuitenkin harvinaisempaa. (Päihdelinkki – Kokaiini 2022.)

Käyttäjä kokee kokaiinin käytön jälkeen vahvan lyhytkestoisen euforisen tilan, jonka aikana kokee itsensä fyysisesti ja henkisesti vahvaksi. Kokaiinin käyttö näkyy myös sydämen lyöntitiheyden kasvamisena, silmien mustuaisten kasvamisena ja ruumiin lämmön nousuna. Tavallisia vaikutuksia ovat myös hikoilu sekä vapina. Kokaiinin vaikutukset ovat voimakkaita ja lyhytkestoisia. (Fimlab – Kokaiini 2020.)

Kokaiini esiintyy yleensä valkoisena kristallimaisena läpikuultavana jauheena. Kokaiinia tyypillisesti jatketaan erilaisilla sokereilla taikka paikallispuudutusaineilla. (DEA 2020.) Kokalehtien hajua kuvailaan usein kukalliseksi (floral) ja miellyttäväksi. Jalostusvaiheessa kokaiinin lisätään kuitenkin useita kemikaaleja ja valmiin kokaiinin haju on pistävä valmistuksessa käytettyjen eettereiden ja kerosiinin vuoksi. (Weinand 2023.) Kokaiinin tehoa voidaan kasvattaa uuttamalla siitä puhdasta kokaiinialkaloideja (free base) kemiallisen prosessin avulla. Free base kokaiinia voidaan käyttää polttamalla sitä savukkeina taikka vesipiipussa. Yksinkertaisemmalla kemiallisella prosessilla voidaan valmistaa crack-kokaiinia, joka on väriltään beigeä ja sitä käytetään vain polttamalla. (Sairanen & Seppälä 2015.)

Valtakunnansyyttäjän ohjeen (VKS: 2018:2) mukaan vähäisenä määränä kokaiinia voidaan pitää alle 1.5 grammaa. Törkeä huumausainerikoksen rajana oikeuskäytännössä kokaiinin osalta on pidetty 30 grammaa (Laatuhanke 2006: Huumausainerikosten rangaistussuositus).

5.1.4 MDMA

MDMA (3,4-metyleenidioksimetamfetamiini) on eri asiayhteyksissä joko stimulantteihin taikka psykedeelisiin luokiteltu päihde. MDMA:ta ei esiinny luonnossa vaan on täysin synteettinen. MDMA:n ollessa täysin puhdasta se on kideäistä vaaleaa jauhetta. Useimmiten sitä kuitenkin käytetään ekstaasitabletteina suun kautta. (Medical Toxicology of Drug Abuse. Synthesized Chemicals and Psychoactive Plants 2012, Barceloux, viitattu artikkelissa Päihdelinkki – MDMA.)

MDMA on fenetyyliamiini, joka on rakenteeltaan sekä amfetamiinin että meskaliinin kaltainen. MDMA:n aiheuttamat vaikutukset kuitenkin eroavat tyypillisten stimulanttien ja hallusinogeenien kuten amfetamiinin ja LSD:n vaikutuksista. Ekstaasin akuutit vaikutukset kestävät noin 3–5 tuntia ja alkavat useimmiten noin 20 minuutin kuluttua tabletin ottamisesta. (Saarijärvi & Lopperi 2003.) MDMA:n psyykkisiä vaikutuksia ovat läheisyyden tunteen lisääntyminen, euforia, sosiaalisuuden ja itseluottamuksen lisääntyminen, aistien herkistyminen ja voimakkaat tunne-elämykset. Mahdollisia ei-toivottuja psyykkisiä vaikutuksia ovat erilaiset paniikki- ja psykoositilat sekä epätodelliset tuntemukset. (Saarijärvi & Lopperi 2003.) MDMA:lla on todettu olevan myös fyysisiä haittavaikutuksia, esimerkiksi sydämen lyöntitiheyden kasvaminen, verenpaineen ja kehon lämpötilan nousu sekä lihasjäykkyys (Walker 2023).

MDMA esiintyy useimmiten erilaisina tabletteina. Tabletit ovat usein värikkäitä ja niissä saattaa olla erilaisia logoja, joilla luodaan jopa brändejä käyttäjille. MDMA:ta saattaa esiintyä myös kapseleina, jauheena taikka nestemäisenä. (Drug Fact Sheet: Ecstasy/MDMA – DEA 2020.)

Valtakunnansyyttäjän ohjeen (VKS: 2018:2) mukaan vähäisenä määränä amfetamiinin johdannaisia eli tässä tapauksessa MDMA:ta voidaan pitää alle 10 kpl tabletteja. Oikeuskäytännössä suurena määränä eli törkeän huumausainerikoksen rajana ekstaasia on pidetty 300 kpl ekstaasitabletteja (Laatuhanke 2006: Huumausainerikosten rangaistussuositus).

5.1.5 MDPV

Metyleenidioksi-pyrovaleroni eli MDPV kuuluu psykoaktiivisiin yhdisteisiin. MDPV:tä on käytetty aikaisemmin Euroopassa piristeenä tai laihdutuslääkkeenä. MDPV valmisteet vedettiin kuitenkin pois markkinoilta, kun väärinkäyttö- ja riippuvuusvaarasta tultiin tietoisiksi. Vuonna 2008 tehtiin Suomessa ensimmäiset MDPV-takavarikot ja se luokiteltiin vuonna 2010 Suomessa huumausaineeksi. (Tacke & Laitinen 2010.)

MDPV luokiteltiin ensimmäisenä niin kutsuttuna muuntohuumeena Suomessa kansallisesti huumausaineeksi (Laki huumausainelain 3 §:n muuttamisesta 595/2010). Kesäkuussa 2010 tehdyn huumausaineeksi luokittelun jälkeen havaintoja MDPV:n käytöstä ei Suomessa ole juuri tehty. Vuoteen 2010

mennessä yli kymmenestä vainajan elimistöstä oli löydetty MDPV:tä, ja kahdessa tapauksessa se jäi pääasialliseksi löydökseksi. (Forsell 2010.)

MDPV esiintyy usein valkoisena taikka hieman kellertävänä jauheena, MDPV käyttö tapahtuu useimmiten nuuskaamalla, suun kautta tai suonen sisäisesti. Katukaupassa MDPV:tä saatetaan myydä esimerkiksi nimillä: bath salts, Ivory Wave, Red Dove tai Vanilla Sky. MDPV on stimuloivilta vaikutuksiltaan amfetamiinin kaltainen ja annoskoko on yleensä muutamasta milligrammasta 20 mg:aan. Vaikutukset kestävät yleensä noin 2–7 tuntia. (Forsell 2010.) Aineen on joissakin tapauksissa väitetty voimistavan käyttäjän libidoa ja seksuaalista suorituskykyä. Fyysisinä haittavaikutuksia käyttäjillä saattaa esiintyä esimerkiksi sydämen lyöntitiheyden kasvamisesta, hampaiden kiristelyä, levottomuutta, unettomuutta sekä ahdistuneisuutta. MDPV:n käyttäjät kokevat usein myös vahvaa himoa uuteen annokseen. (Tacke ym. 2011.)

MDPV käyttöannoksen ollessa hyvin pieni ylittyy raja rikoslain huumausaineen käyttörikoksen (RL 50:2a §) määrittelemä vähäinen määrä todella helposti. Esimerkiksi yhden käyttöannoksen MDPV:tä ollessa 20 mg saadaan yhdestä grammasta MDPV:tä 50 käyttöannosta. KKO: 2023:12 mukaan yleisesti huumausaineissa vähäisenä määränä pidetään nykyisin alle 30 käyttöannosta. Tämä tarkoittaisi vähäisen määrän MDPV:tä olevan alle 600 mg eli 0.6 grammaa. MDPV:n osalta oikeuskäytännössä ei ole vakiintunutta rajaa suurella määrällä ja törkeälle huumausainerikokselle. Oikeuskäytännössä jo 1.0 grammaa MDPV:tä tai Alfa-PVP:tä on jo katsottu ylittävän huumausainerikoksen rajan. Syyte törkeästä huumausainerikoksesta on taas luettu MDPV:n ja Alfa-PVP:n kohdalla jo 25 grammasta. (Lautuhanke 2019.)

5.1.6 Alfa-PVP

α -Pyrrolidiinivalerofenoni on synteettinen huumausaine. Se on MDPV tavoin huumeeksi luokitellun katinonin johdos. Luonnossa katinonia esiintyy khat-pensaissa (*Catha edulis* Forsk). Kemialliselta rakenteelta alfa-PVP muistuttaa MDPV:tä. (Kankaanpää 2017.) Huumausaineeksi Alfa-PVP luokiteltiin Suomessa vuonna 2013 (Valtioneuvoston asetus 1098/2013). Alfa-PVP:n muita kutsumanimiä ovat esimerkiksi flakka, bath salts ja gravel (DEA 2022).

Katukaupassa alfa-PVP:tä on tavattu useimmiten tabletti- ja jauhemuodossa. Sen hydroklorisuola on kiteistä, valkeaa jauhetta. Useimmiten alfa-PVP:tä käytetään nuuskaamalla, suonensisäisesti taikka suun kautta. Myös kielenalaista ja rektaalista annostelua on raportoitu. (Kankaanpää 2017.) Käyttäjien kokemusten mukaan Alfa-PVP:n käyttöannokset ovat MDPV:n tapaan pieniä. Suun kautta otettaessa 1–2 mg:n annoksella saadaan havaittavia vaikutuksia ja voimakkaat vaikutukset saadaan suun

kautta 20–25 mg:n käyttöannoksella. Käyttäjien havaintojen mukaan alfa-PVP:n vaikutukset ovat varsin lyhytkestoisia, joskus vain 15 minuuttia ja tarve uudelle annokselle saattaa tulla jo 30–120 minuutissa. (Kankaanpää 2017.)

Vaikutuksiltaan alfa-PVP on voimakkaasti keskushermostoa kiihdyttävä aine. Eläinkokeiden tuloksissa on havaittu alfa-PVP vaikuttavan käyttäytymiseen muiden keskushermostoa stimuloivien aineiden kuten MDPV:n, metamfetamiinin ja kokaiinin tavoin. (Kankaanpää 2017.) Alfa-PVP vaikutuksia ovat esimerkiksi piristyminen, aggressiivisuuden ja ahdistuneisuuden lisääntyminen, hallusinaatiot, parempi fyysinen suorituskyky ja läheisyyden tunteen lisääntyminen (Seppä ym. 2012, 39). Amfetamiinin ja sen johdannaisten kaltaisten muuntohuumeiden on todettu aiheuttavan myös samankaltaisia haittavaikutuksia kuin ekstaasin. Niitä ovat esimerkiksi pakkoliikkeet, unihäiriöt, muistin huononeminen, tarkkaavaisuuden muutokset sekä masennus. (Seppä ym. 2012, 40.)

Samoin kuin MDPV:n kohdalla Alfa-PVP käyttöannoksen ollessa hyvin pieni ylittyy raja rikoslain huumausaineen käyttörikoksen (RL 50:2a §) määrittelemä vähäinen määrä todella helposti. Esimerkiksi yhden käyttöannoksen alfa-PVP:tä ollessa 20 mg saadaan yhdestä grammasta Alfa-PVP:tä 50 käyttöannosta. KKO: 2023:12 mukaan yleisesti huumausaineissa vähäisenä määränä pidetään nykyisin alle 30 käyttöannosta. Tämä tarkoittaisi vähäisen määrän Alfa-PVP:tä olevan alle 600 mg eli 0.6 grammaa. Oikeuskäytännössä jo 1.0 grammaa MDPV:tä tai Alfa-PVP:tä on jo katsottu ylittävän huumausainerikoksen rajan. Syyte törkeästä huumausainerikoksesta on taas luettu MDPV:n ja Alfa-PVP:n kohdalla jo 25 grammasta. (Laatuhanke 2019.)

5.2 Keskushermostoa lamaannuttavat huumausaineet

Keskushermostoa lamaannuttavia aineita on pääasiassa kannabis ja erinäköiset opioidit sekä niiden johdannaiset. Suomessa eniten käytetty huume on kannabis ja sen suosio onkin nykyaikana suuri. Siitä kertoo paljolti myös se, että maailmalla käydään keskustelua, kuuluisiko kannabis laillistaa kokonaan. Laillistaminen on tapahtunut kuitenkin vain Yhdysvalloissa tietyissä osavaltioissa.

Lamaannuttavista aineista kuitenkin opioidit ovat niitä, joista aiheutuu eniten haittaa niin käyttäjille kuin myös yhteiskunnalle. Opioideissa yliannostuksen vaara on suuri ja aineet ovat erittäin koukuttavia. Opioidit ovatkin pääsyyinä huumausaineiden yliannostuksissa.

5.2.1 Marihuana ja kannabis

Marihuana on kannabistuote, jota saadaan Cannabis sativa -nimisestä kasvista. Marihuanaa kasvista ovat kasvin kukinnot ja ylimmät versot. Muita kannabistuotteita, joita saadaan samasta kasvista ovat hasis ja hasisöljy. (Päihdelinkki – Kannabis.)

Marihuanan yleisin käyttötapa on rullata siitä poltettava savuke. Lisäksi marihuanaa voidaan kuitenkin käyttää leivoksissa, jolloin vaikutus on pidempikestoinen ja yleensä miedompi. Marihuanaa voidaan myös käyttää vesipiipun kautta, jolloin vesihöyryä imetään marihuanan lehtien läpi. Marihuanasta voidaan valmistaa myös teetä, uuttamalla vesi marihuanan lehtien läpi.

Marihuanan vaikuttava ainesosa on tetrahydrokannabinoli eli THC. Marihuanan vaikutus tulee siitä, kun THC kiinnittyy aivoissa hermoihin ja tuottaa suurimmalle osaa käyttäjistä rauhallisuuden tunnetta ja nautintoa. Samalla kuitenkin vaikeuttaa liikkumista, muistia ja keskittymiskykyä. (National Institutes of Health.) Marihuanan vaikutukset kestävät polttamalla tyypillisesti 1–4 tuntia ja suun kautta käytettynä 4–10 tuntia (Häkkinen 2023).

Marihuanasta ei voi saada varsinaista yliannostusta, kuten joistain vahvemmista huumeista. Kuitenkin marihuanan vaikutus voi muuttua, mikäli sitä otetaan huomattava määrä. Jos THC:ta pääsee elimistöön iso määrä, voi aluksi tullut mukava olo muuttua hengenahdistuksen tunteeksi ja paniikiksi. Lisäksi muun muassa näkö- ja kuuloharjojen mahdollisuus on olemassa. Kannabiksen käyttöannoksen määrä vaihtelee suuresti käyttäjän toleranssin ja kannabiksen vahvuuden mukaan. Käyttöannokset vaihtelevat tyypillisesti 0.1 grammasta jopa 1.2 grammaan asti. (Ojanperä 2017.)

Marihuanan vähäisenä määränä voidaan pitää alle 15 grammaa hallussa, kerrallaan (VKS2018:2 Liite 2). Marihuanan yleisenä törkeän huumausainerikoksen täyttävänä rajana on pidetty 1 kiloa (KKO 2018:7). Toki pelkästään yhden kilon hallussapito ei välttämättä täytä törkeän huumausainerikoksen tunnusmerkistöä, mutta sitä on yleisesti pidettynä suuntaa antava rajana.

5.2.2 Heroiini

Heroiini eli diatsetyylimorfiini on Suomessa melko vähäisellä käytöllä oleva huumausaine, mutta maailmalla kuitenkin eniten väärinkäytetty opioidi. Suomessa heroinin käytön on korvannut pitkälti buprenorfiinia sisältävät lääkeaineet kuten Subutex. (Päihdelinkki – Heroiini 2023.)

Heroinin vaikutus elimistössä perustuu siihen, että sen muuntuu elimistössä morfiiniksi ja kiinnittyy sen jälkeen opioidi reseptoreihin. Heroinin vaikutus alkaa nopeasti, ja kestää useita tunteja. Vaikutukseen kuuluu muun muassa vahva euforinen tunne sekä kivun poistuminen.

Pitkäaikaisena heroinin käyttö voi olla hengenvaarallista. Heroiini aiheuttaa vahvaa koukuttamista ja jonkinlaiset vieroitusoireet voivat alkaa jo muutama tunti edellisen annoksen vaikutuksen häviömisestä. Vieroitusoireet heroininissa ovat erittäin vakavat: kiputiloja, levottomuutta, unettomuutta, kyl-

miä väreitä ja oksentelua. Vieroitusoireet saattavat pahimmillaan kestää viikkoja putkeen. (NIH – Heroin Research Report.) Heroiinin vaikutukset kestävät tyypillisesti noin 3 – tuntia (Päihdelinkki - Heroiini 2023).

Heroiini on luokiteltu erittäin vaaralliseksi huumausaineeksi. Tämän takia heroinin vähäisenä määränä pidetään alle 1 grammaa (VKS2018:2 Liite 2). Helsingin Hovioikeuspiirin Laatuhanke vuodelta 2006 määrittelee heroiinille törkeän huumausainerikoksen rajaksi 15 grammaa.

5.2.3 Fentanyyli

Fentanyyli kuuluu opioideihin, kuten heroiniinikin. Fentanyylistä erityisen tekee kuitenkin sen voimakkuus: fentanyylin on 75–100 kertaa voimakkaampaa kuin morfiini, joksi heroiniinikin aivoissa muuttuu. Fentanyylin voimakkuus aiheuttaa paljon ongelmia huumausaineiden käyttäjien joukossa. (Päihdelinkki – Fentanyyli.)

Yleisimmin fentanyyliä on saatavilla reseptiä vastaan laastarin muodossa, nestemäisenä taikka pistoksena. Kuitenkin väärinkäytöksissä fentanyyli on laittomasti tuotettua ja sen esiintymismuodot vaihtelevat: sitä voi löytyä nenäsumutteeseen sekoitettuna, pulverina taikka pillerinmuodossa. Fentanyyliä lisätäänkin muihin huumeisiin, kuten heroiniin taikka kokaiiniin, jotta huumeesta saadaan vahvempaa. Fentanyyliä käytetään lisukkeena sen vahvuuden ja halvan sekä helpon valmistusprosessin takia. (NIH 2021.)

Fentanyyliä käytetään lääketeollisuudessa ihmisten kiputilojen poistamiseen. Väärinkäytöksissä fentanyyllillä haetaan samaa tilaa kuin heroiniinilla, eli euforista oloa ja kivun poistamista. Samoin kuin heroiniinissa myös fentanyyllissä vaikutus alkaa melkein samantien ja kestää muutamia tunteja, kuitenkin vahvin vaikutus tulee jo parissa minuutissa, mistä se sitten tasoittuu (NIH 2021.)

Fentanyyli on äärimmäisen vaarallista ainetta, jopa 2 milligrammaa ainetta voi olla tappava annos. Fentanyylin vaikutusmekanismin takia yliannostuksessa ihmisen kehontoiminta lakkaa. Fentanyyli nimittäin rauhoittaa elimistöä, laskien samalla myös sydämen sykettä. Tällöin ihminen saattaa lopettaa hengittämisen ja kuolla. (Päihdelinkki – Fentanyyli.)

Fentanyylistä ei löydy suoraan tietoa, mikä on pieni määrä kyseistä ainetta. KKO2019:107 ratkaisussa henkilöllä oli hallussaan 0,9 grammaa fentanyyliä, josta sai 2600 käyttöannosta ja tätä määrää pidettiin törkeänä. KKO2014:34 henkilön tahallisuus ulottui 300 käyttöannokseen asti, joka heroiniin verrattuna vastaa noin 15–30 grammaa heroiniä, joka on heroiniinilla törkeän raja. Fentanyyli kuitenkin lasketaan vaarallisemmaksi aineeksi kuin heroini, jolloin siitä määrättävät tuomiot ovat kovempia.

5.2.4 Oopium

Oopium lasketaan opioideiksi ja se on oopiumunikosta valmistettua päihdettä. Oopiumi on muun muassa heroiinissa käytetty raaka-aine. Oopiumia valmistetaan Oopiumunikon (*Papaver somniferum*) kodista erittyvästä maltaisnesteestä eli lateksista. Oopiumunikon maltaisneste sisältää useita kemikaaleja esimerkiksi morfiinia ja kodeiinia. Oopiumunikon kodasta eristetty lateksi tyypillisesti kuivataan oopiumin valmistamiseksi. Usein ainetta jatkojalostetaan keittämällä ja kuivaamalla se uudelleen. Ulkonäöltään oopium on usein tummaa taikka tummanruskeaa pihkamaista ainetta. Oopiumia saattaa myös esiintyä nesteinä taikka jauheena. Oopiumin haju on usein vahva ja muistuttaa ammoniakkia. (Alcohol and Drug Foundation 2022.)

Oopiumin kukintoa voi kuitenkin itsekseen käyttää myös päihdyttävässä tarkoituksessa. Tällöin oopiumunikon kukinto kuivatetaan ja tämän jälkeen poltetaan. Oopiumin vaikutus on samankaltainen kuin muissakin opioideissa eli se tuottaa euforista oloa ja lievittää kipua. Oopiumin vaikutukset kestävät tyypillisesti noin 3–4 tuntia. (Opium.org 2023.)

Oopiumilla on pitkä historia ja sitä tiedetään olevan käytetty kipulääkkeenä jo 3000 eaa. esimerkiksi Mesopotamiassa ja muinaisessa Egyptissä. Oopiumin käyttö oli suosittua Euroopassakin 1800-luvulle asti, kunnes morfiini saatiin eristettyä oopiumista. (Stammeler 2022.) Oopium on Suomessa nykyisin melko harvoin kohdattava huumausaine eikä sen rangaistuskäytännöstä ole vakiintunutta käytäntöä.

5.2.5 Gamma ja lakka

Gamma eli gammahydroksibutyraatti tai GHB on kemiallinen yhdiste, jota esiintyy luontaisesti ihmisen aivoissa. Se on GABA:n eli gamma-aminovoihapon aineenvaihduntatuote ja esiaste. (Schep ym. 2012, viitattu artikkelissa Päihdelinkki – Gamma ja lakka 2023.) Gammahydroksibutyraatti (GHB) valmistetaan sen esiasteesta gammabutyrolaktonista (GBL) eli lakasta. Myös lakkaa käytetään huumausaineena ja sen vaikutukset ovat gammaa vahvempia, joskin samankaltaisia. (Tacke ym. 2011.) Verenkierrossa lakka muuttuu entsyymien vaikutuksesta gammaksi (Partanen ym. 2020).

Gamma esiintyy katukaupassa rakeina, jauheena, kapseleina, mutta useimmiten kirkaana liuoksena. Gammaa käytetään usein suun kautta otettuna. Katukaupassa gamma on usein epäpuhdasta ja aineen käyttövahvuus voi vaihdella merkittävästi. (Partanen ym. 2020.) Käyttäjässä gamma aiheuttaa euforian tunnetta, kasvanutta libidoa sekä joillakin käyttäjillä levollisuuden tunnetta. Negatiivisia vaikutuksia voivat olla esimerkiksi hikoilu, tajunnan menetys, pahoinvointi, hallusinaatiot, muistinmenetys ja kooma. (Drugs.com - GHB or Gamma-Hydroxybutyrate 2023.) Suun kautta käytettynä gamman tai lakan vaikutus alkaa yleensä noin 15–30 minuutissa. Suuren annoksen ottaminen aiheuttaa käyttäjälleen myrkytystilan ja tajunnan tason laskun. Tajuttomuus kestää usein jotakin tunteja. (Parta-

nen ym. 2020.) Tyypillisesti Gamman vaikutukset kestävät 3–6 tuntia (Drugrehab 2023). Oikeuskäytännössä tyypilliseksi gamman käyttöannokseksi on katsottu noin 10 millilitraa taikka 2 g valmista liuosta (KKO: 2009:53).

Gamma (GHB) on luokiteltu valtioneuvoston asetuksessa huumausaineina pidettävistä aineista, valmisteista ja kasveista (2008/543) huumausaineeksi. Lakka (GBL) taas on luokiteltu kuluttajamarkkinoilla kielletyksi psykoaktiiviseksi aineeksi (Valtioneuvoston asetus kuluttajamarkkinoilta kielletyistä psykoaktiivisista aineista (2014/1130). Gamman ja lakan erilainen luokittelu tarkoittaa sitä, että lakan käyttäminen ja hallussapito ei ole rangaistavaa (Huumausainelaki 1:5§).

Valtakunnansyyttäjän ohjeen (VKS: 2018:2) mukaan vähäisenä määränä gammaa liuoksena voidaan pitää alle 150 millilitraa. Gamman osalta ei ole vakiintunutta rajaa törkeälle huumausainerikokselle.

5.3 Hallusinogeenit

Hallusinogeenit pitävät sisällään useita eri alakäsitteitä kuten psykedeelit, deliriantit, dissosiativit, empatogeenit ja epätyypilliset hallusinogeenit. Tässä opinnäytetyössä käsitellään kaksi niin sanottua klassista psykedeelia eli LSD:tä ja psilosybiinisieniä. (Nahkuri 2020.) Terminä ”hallusinogeenit” saattaa olla jossain määrin harhaanjohtava sillä hallusinaatiot eli aistiharhat ovat vain yksi hallusinogeenien vaikutuksista, eivät hallusinaatiot ole yleisiä tyypillisesti käytetyillä annoksilla. Usein hallusinaatiot, jotka johtuvat hallusinogeenien käytöstä ovat niin kutsuttuja pseudohallusinaatioita, eli käyttäjä tietää niiden olevan aineen vaikutuksia. Hallusinogeenit eivät myöskään muuta sinänsä käyttäjän aistihavaintoja vaan niiden tulkintaa. Hallusinogeenien käytössä aistikokemuksia merkityksellisempiä halluttuja vaikutuksia ovat laajemmat mielentilan muutokset, muutokset merkityksen kokemisessa, ajatusten sisällössä ja kulussa sekä erilaiset tunne-elämykset. (Nahkuri 2022.)

Psykedeelit eli serotonergiset hallusinogeenit ovat herättäneet 2000-luvulla uutta kiinnostusta lääketieteen piirissä vuosikymmenien jälkeen. Psykedeeleilla on saatu kiinnostavia klinisiä tuloksia esimerkiksi neuropsykiatristen häiriöiden kuten masennuksen, ahdistuksen taikka riippuvuuden hoidossa. (Hynninen ym. 2020.)

5.3.1 LSD

LSD eli d-lysergihapon dietyyliamidi luokitellaan erittäin voimakkaaksi huumausaineeksi. LSD vaikuttaa mielen toimintaan ja aistikokemuksiin. LSD johdetaan synteettisesti lysergihapon dietyyliamidista, joka on peräisin torajyvistä. (Pelkonen ym. 2014, viitattu artikkelissa Päihdelinkki 2023.) LSD:n huomattavan voimakkaat psykoaktiiviset vaikutukset huomattiin sattumalta noin viisi vuotta LSD:n esisynetisoinnin jälkeen, vuonna 1943 (Hynninen ym. 2020).

LSD vaikuttaa ihmiseen tuottamalla käyttäjälle ohimeneviä aistihavainnoin ja ajattelun muutoksia. LSD vaikuttaa pääasiassa serotoniinin 5-HT_{2A} reseptoriin, vaikkakin serotoniinilla on muitakin vähäisempiä vaikutuskohteita. LSD:n ja muut hallusinogeenit muista huumausaineista erottaa merkittävästi se, että koetut vaikutukset riippuvat huomattavan paljon käyttöympäristöstä ja käyttäjän mielentilasta. Käyttöannoksen ollessa tavanomainen koettuihin vaikutuksiin kuuluu esimerkiksi aistien herkistymistä, ajantajun menettämistä taikka ajan kulun erilaista hahmottamista, tunteiden voimistumista ja nopeat vaihtelut tunnetiloissa sekä muutokset kognitiivisessa ajattelussa ja toiminnassa. (Storvik 2020.) Edellä mainittujen vaikutuksien lisäksi käyttäjän suhtautuminen itseensä muuttuu ja käyttäjä saattaa tuntea haastavasti selitettävää yhteyden tunnetta muihin ihmisiin taikka maailmankaikkeuteen. Annokseen koon mukaan LSD:n vaikutus saattaa olla melkein huomaamaton. Suurilla annoskoilla aistimuksien sekoittuminen keskenään eli synestesia ja hallusinaatiot ovat yleisempiä. Käyttäjien on usein haastavaa kuvailla kokemuksiaan, mutta tyypillisesti käyttäjä muistaa niiden oleva LSD:stä johtuvia. (Storvik 2020.)

Fysiologiset vaikutukset LSD:n käytössä ovat vähäisiä. Käyttäjän ruumiin lämpö voi nousta, sydämen lyöntitiheys kasvaa, pupillit laajentua ja verenpaine nousta. Tavallisesti myös huimausta, uneliaisuutta ja pahoinvointia esiintyy. (Päihdelinkki 2023.) Tyypillinen LSD:n annoskoko on nykyisin n. 100 mikrogrammaa. Pienimmät annokset, joilla saadaan vaikutuksia ovat n. 20 mikrogrammaa. Muista huumausaineista poiketen LSD ei juurikaan aiheuta riippuvuutta eikä vieroitusoireita. Se ei myöskään aiheuta pakonomaista tarvetta uudelle annoksella eikä LSD vaikuta merkittävästi aivojen mielihyväjärjestelmään. (Storvik 2020.) LSD:n vaikutukset käyttöannoksen ottamisesta alkavat tavallisesti tunnin kuluessa ja saattavat kestää pisimmillään jopa 16 tuntia (Päihdelinkki 2023).

Tavallisesti LSD esiintyy imeytettynä johonkin muuhun aineeseen kuten paperilappuihin taikka sokerialoihin. Tyypillisesti LSD imeytetään koristeellisiin neliskanttisiin paperilappuihin (Blotter paper). Nestemäisessä muodossa LSD on hajutonta ja väritöntä, mutta hieman kitkerän makuista. LSD annos käytetään lähes poikkeuksetta suun kautta. (DEA 2020.)

Valtakunnansyyttäjän ohjeen (VKS: 2018:2) mukaan vähäisenä määränä LSD:tä imeytettynä paperilappuihin voidaan pitää 10 kappaletta. LSD:n osalta törkeän huumausainerikoksen rajana oikeuskäytännössä on pidetty 300 kappaletta (Laatuhanke 2006: Huumausainerikosten rangaistussuositus).

5.3.2 Psilosybiiniset

Psilosybiiniset taikka niin kutsutut taikasienet ovat päihtymistarkoituksessa käytettyjä sieniä, jotka aiheuttavat käyttäjälleen hallusinaatioita eli aistiharhoja. Näiden sienten sisältämät tryptamiinirakenteiset alkaloidit, psilosybiini (4-fosforyylioksi-DMT) ja psilosiini (4-hydroksi-DMT) aiheuttavat käyttäjäl-

leen LSD:tä muistuttavia vaikutuksia. (Kankaanpää 2015.) Ensimmäisen kerran psilosybiini ja psilosiini eristettiin *Psilocybe mexicana* sienistä vuonna 1957. Yhdistyneiden Kansakuntien psykotrooppisia aineita koskevassa yleissopimuksessa psilosybiini ja psilosiini julistettiin huumausaineiksi vuonna 1971 ja ovat näin myös luokiteltu huumausaineiksi Suomessa. (Kankaanpää 2015.)

Maailmanlaajuisesti on olemassa yli 180 psilosybiiniä sisältävää sienilajia, joilla on hallusinogeenisiä taikka psykedeelisiä vaikutuksia (Drugscience 2023). Suomessa tavattavista päihtymistarkoituksessa käytettävistä sienistä eniten psilosybiiniä ja psilosiinia sisältää suippumadonlakki (*Psilocybe semilanceata*) (Kankaanpää 2015).

Psilosybiä sisältävät sienet ovat usein pitkä vartisia, sienen lakki on kapea sekä sienen heltat ovat tyypillisesti tummia. Tuoreet sienet ovat varrestaankin valkoisia tai vaaleita ja lakki on ruskea. Kuivattuna sienet ovat usein ruskeita, joissa esiintyy valkoisia laikkuja. Tyypillisesti psilosybiinisieniä käytetään syömällä tuoreena tai kuivattuna, niitä voidaan käyttää myös uuttamalla veteen tai lisättynä ruoan joukkoon, näin saadaan peitettyä sienille tyypillinen kitkerä maku. (DEA 2020.) Tyypillisenä vaikuttavana annoksena on pidetty noin kahta grammaa kuivattuja sieniä, vaikutukset alkavat usein 20 minuutin kuluttua käytöstä ja saattavat kestää noin kuusi tuntia (Kankaanpää 2015).

Käyttäjälleen psilosybiini ja psilosiini aiheuttavat hallusinaatioita eli erilaisia aistiharhoja ja todellisuuden tajun menettämistä, myös erilaiset paniikkireaktiot ja psykoosia muistuttavat kohtaukset ovat mahdollisia etenkin annoskokojen ollessa suuria (DEA 2020). Tyypillisiä fyysisiä vaikutuksia ovat esimerkiksi sydämen lyöntitiheyden kasvaminen, huimaus, lihasteikkous, pupillien laajentuminen, koordinaatiokyvyn heikentyminen sekä pahoinvointi ja oksentelu (Kankaanpää 2015).

LSD:n tavoin myös psilosybiinisienten riippuvuuspotentiaali on suhteellisen matala, psyykkistä riippuvuutta pidetään melko lievänä eikä tapauksia fyysisestä riippuvuudesta ole todettu (Kankaanpää 2015). Riskejä psilosybiinisienten käytössä lisää se, että niitä saattaa olla vaikeaa erottaa muista myrkyllisistä sienistä (DEA 2022). Tavallinen käyttöannos kuivattuja psilosybiinisieniä on noin 2–3 grammaa. Tyypillisesti tällainen määrä saadaan noin 20–30 grammasta tuoreita sieniä (Laatuhanke 2019).

Ratkaisussa KKO 2017:33 korkein oikeus on todennut, että psilosybiinisienet eivät ole erittäin vaarallinen huumausaine. Edellä mainitun korkeimman oikeuden ennakkopäätöksen jälkeen hovioikeuksien ratkaisut, joissa on käsitelty psilosybiiniä sisältäviä sieniä ovat olleet sellaisia, että niissä on kyse ollut myös muista huumausaineista eivätkä nämä ole antaneet eväitä psilosybiinisienten rangaistuskäytännön arviointiin. (Laatuhanke 2019.) Psilosybiinisienten osalta ei siis ole tällä hetkellä olemassa vakiintunutta rangaistuskäytäntöä.

6 HUUMAUSAINEIKSI LUOKITELTAVAT LÄÄKEAINEET

Huumausaineiksi luokiteltavia lääkkeitä on Suomessa ja maailmalla huomattava määrä. Tämän takia päädyimme rajaamaan tämän työn käsittelemät aineet yleisimpiin, joita poliisi työssään kohtaa.

Lääkeaineista vaikean poliisin työssä voi tehdä aineen määrittäminen. Kaikkia lääkkeitä ei luokitella huumausaineiksi. Suomessa huumausaineiksi luokiteltavista lääkkeitä on Valtioneuvoston asetus huumausaineina pidettävistä aineista, valmisteista ja kasveista 28.8.2008/543. Asetus kattaa lääkeaineiden lisäksi muitakin aineita.

Suomessa lääkkeet jaotellaan kolmeen eri ryhmään, aineiden vahvuuden ja vaarallisuuden perusteella Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimesta. Lievimmässä ryhmässä yliannostuksen riski yksinään ainetta käytettäessä pieni ja vieroitusoireet eivät ole hengenvaarallisia. Keskimmaisessä ryhmässä suonensisäisesti käytettäessä taikka muiden aineiden kanssa käytettynä yliannostuksen riski olemassa ja vieroitusoireet ovat selviä, mutteivät välttämättä hengenvaarallisia. Ankarassa ryhmässä yliannostuksen riski on olemassa, varsinkin jos käyttää muita aineita samaan aikaan. Lisäksi vieroitusoireet voivat olla rajuja. (THL1876/4.00.00/2017.)

6.1.1 Subutex

Subutex eli Buprenorfiini on Suomessa laajimmiten käytetty opioidi. Subutexin käyttö lisääntyi Suomessa herooinin saatavuuden romahdettua, kun Talebanit pääsivät valtaan Afganistanissa. Nykyään Subutex on säilyttänyt vahvan asemansa käytettynä opioidina eikä herooinia Suomessa enää käytetä paljoakaan. (Rönkä S: Huumeiden käyttäjien kuolemat Suomessa, 2018.)

Subutexiä voidaan käyttää usealla eri tavalla, mutta yleisin tapa väärinkäytösten kohdalla on käyttää ainetta pistämällä sitä suonensisäisesti. Ainetta voidaan myös käyttää liuottamalla sitä kielen alla. Subutexiä käytettäessä tulee siitä euforinen olo. (Päihdelinkki: Buprenorfiini päihdekäytössä.) Subutex on koostumukseltaan normaalisti valkoinen suippopilleri, joka on usein läpipainopakkauksessa. Buprenorfiinin vaikutusaika riippuu paljon käyttötavasta, mutta tablettina käytettynä kipua lievittävät vaikutukset kestävät tyypillisesti noin 6–8 tuntia. (NHS 2020.)

Buprenorfiini on luokiteltu THL:n toimesta keskimmaiseen ryhmään lääkkeitä (THL 1876/4.00.00/2017). Valtakunnansyyttäjän ohjeen (VKS 2018:2 Liite 2) mukaan keskimmaisen ryhmän lääkkeitä vähäisenä määränä hallussapitää kyseistä ainetta on vähemmän kuin 5 kappaletta.

KKO 2006:59 päätöksessä henkilö oli pitänyt hallussaan noin 300kpl 8 mg Subutex -tablettia. KKO totesi tapauksessa, että henkilö oli syyllistynyt törkeään huumausainerikokseen. Vakiintunutta käytäntöä törkeään huumausainerikokseen ei ole.

6.1.2 Rivatril

Rivatril eli Klonatsepaami on Suomessa myytävä lääkeaine, joka kuuluu Bentsodiatsepiineihin eli puhekielellä bentsoihin. Lääkettä käytetään mm. epilepsian hoitoon sekä lihasjännittyneisyyteen. (Terveyskirjasto – Rivatril 2021.)

Rivatrilillä pyritään saamaan aikaan euforista oloa sekä lievittämään ahdistuneisuutta. Väärinkäytöksissä Rivatrilä käytetään joko suunkautta tabletti nielemällä tai murskaamalla tabletti jauheeksi ja nuuskaamalla se nenänkautta. Lisäksi usein Rivatrilil kanssa käytetään yhdessä alkoholia. (DEA – Drug Fact Sheet Benzodiazepines.) Klonatsepaamin vaikutusaika on tyypillisesti 6–12 tuntia (Cooper 2007).

Rivatril kuuluu lääkeaineissa lievään ryhmään (THL 1876/4.00.00/2017) ja Valtakunnansyyttäjän ohjeen mukaan vähäisenä määränä lievän ryhmän lääkeaineita on pidettävä alle 100 kappaletta (VKS2018:2 Liite 2). Rivatrilin osalta ei ole vakiintunutta rajaa suurelle määrälle huumausainetta oikeuskäytännössä.

6.1.3 Diapam

Diapam eli diatsepaami on myös bentsodiatsepiineihin kuuluva lääkevalmiste Suomessa, jota käytetään pääasiassa ahdistuneisuuden ja unettomuuden lyhytaikaiseen hoitoon. Kuten kaikki muutkin bentsodiatsepiinit, voi Diapam kehittää pitkällä käytöllä riippuvuuden aineeseen sekä kasvattaa toleranssia aineen vaikutuskyvylle. (Terveyskirjasto.)

Diatsepaami on bentsodiatsepiineistä pitkävaikutteisoin sekä imeytyy rasvaliukoisuutensa ansiosta nopeiten elimistöön. Tästä syystä diatsepaami on yleinen väärinkäytetty lääkeainevalmiste. (Päihdelinkki – Bentsodiatsepiinit.) Diatsepaamin tyypillinen rauhoittava vaikutusaika on noin 8 tuntia (Mukkula 1999).

Kuten kaikissa bentsodiatsepiineissä, ei käyttö yksinään ole hengenvaarallinen. Lääke voi muuttua silloin hengenvaaralliseksi, jos lääkettä on käytetty pitkään ja suurissa annoksissa. Tällöin käytön nopea lopettaminen voi johtaa jopa hengenvaarallisiin vieroitusoireisiin. Kuitenkin suonensisäisesti käytettynä sekä alkoholin kanssa yhteiskäytettynä, kasvaa yliannostuksen riski huomattavasti. (Päihdelinkki – Bentsodiatsepiinit.)

Diatsepaami luokitellaan THL:n lausuntopyynnössä lääkeaineissa lievään ryhmään (THL 1876/4.00.00/2017), jolloin pienenä määränä diatsepaamia laittomasti hallussa pidettynä on alle 100 kappaletta (VKS 2018:2 Liite 2). Törkeän huumausainerikoksen rajaa ei löytynyt korkeimman oikeu-

den taikka hovioikeuden päätöksistä. Raja on yleisestikin häilyvä, mutta kyseisestä aineesta ei löytynyt tapausta, jossa olisi vain diatsepaamia törkeän huumausainerikoksen verran, vaan mukana on joka kerta ollut paljon muitakin huumausaineeksi luokiteltavia lääkevalmisteita.

6.1.4 Tenox

Tematsepaami on jälleen yksi bentsodiatsepiineihin kuuluva lääkevalmiste. Tematsepaamia käytetään Suomessa pääasiassa vaikean unettomuuden hoitamiseen sekä vaikean ahdistuneisuuden lievittämiseen. Tematsepaamin kaupallinen nimi Suomessa on Tenox ja sitä on saatavilla 10 mg ja 20 mg vahvuksena. (Lääkeinfo – Tenox.)

Tematsepaamia käytetään väärinkäytöksissä samoin tavoin kuin muitakin bentsodiatsepiinejä. Se murskataan ja nuuskataan nenään, liuotetaan ja pistetään suoraan suoneen tai sitten tabletti imeskellä. Vaaroja tematsepaamissa on samat kuin muissakin samaan luokkaan kuuluvissa lääkeaineissa. Eli se ei yksistään ole vaarallinen, mutta yhdistettynä alkoholiin, voi vaikutukset olla hengenvaarallisia. Tematsepaamin vaikutukset kestävät tyypillisesti 7–8 tuntia. (NHS 2022.)

Tematsepaami luokitellaan myös lievään ryhmään lääkeaineissa (THL 1876/4.00.00/2017) ja siten on sen vähäiseksi katsottu määrä henkilön laittomasti hallussa pitämänä alle 100 kappaletta (VKS 2018:2 Liite 2). Toisaalta KKO 2023:12 päätöksessä korkein oikeus on todennut, että alle 30 käyttöannosta huumausainetta on pidettävä vähäisenä määränä. Lääkeaineissa käyttöannosten laskeminen voi olla haastavaa, koska yksi tabletti ei aine vastaa yhtä käyttöannosta ja lääkeaineen vahvuus vaikuttaa myös käyttöannosten laskemiseen. Tematsepaamista ei myöskään löydy törkeän huumausainerikoksen ennakkopäätöstä korkeimmasta oikeudesta.

6.1.5 Ksalol

Ksalol on Suomessa erittäin yleinen huumausaineeksi luokiteltava lääkevalmiste. Siihen poliisit törmäävät lääkevalmisteista eniten Suomessa. Ksalolia, joka tunnetaan kadulla myös Lolina, ei myydä kyseisellä nimellä Suomessa. (Yle 2022.)

Ksalolin Suomessa myytävä nimi on Xanor, jota on mahdollista hankkia reseptiä vastaan. Kadulla vastaan tulevat Ksalol-tabletit eivät voi olla laillisesti Suomesta hankittuja, vaikkakin vaikuttava aine on sama. Ongelma Ksaloleissa on se, että niiden kopioita saatetaan valmistaa ulkomailla laittomissa laboratorioissa. Ulkoisesti tabletti ja läpipainopakkaus saattaa näyttää samalta, mutta tabletin sisällöstä ei kuitenkaan voi olla varma. (Yle 2022.)

Xanor on bentsodiatsepiinijohdannainen lääkevalmiste, jonka vaikuttava aine on alpratsolaami. Xanoria käytetään Suomessa ahdistuneisuuden, tuskaisuuden sekä paniikkihäiriöiden hoitoon. (Terveyskirjasto – Xanor.) Alpratsolaamin vaikutukset kestävät tyypillisesti noin 6 tuntia (Tobin 2022).

Alpratsolaami kuuluu myös muiden bentsodiatsepiinien tavoin lievään ryhmään lääkeaineista (THL 1876/4.00.00/2017) ja senkin vähäisenä pidetty määrä hallussa on alle 100 kappaletta (VKS2018 Liite 2). Kuten muidenkin lääkevalmisteiden kohdalla, ei myöskään Xanorista löydy suoraan törkeän huumausainerikoksen rajaa.

6.1.6 Panacod

Panacod on reseptillä saatava yhdistelmä lääke, jonka vaikuttavia ainesosia on parasetamoli ja kodeiini. Parasetamoli on yleisesti lääkkeissä käytetty ainesosa, jota myös pidetään melko turvallisena käyttää, niin aikuisilla kuin lapsillakin. (Päihdelinkki – Panacod ja muut parasetamolia sisältävät yhdistelmävalmisteet.)

Panacodin päihdyttävä vaikutus ja sen tuoma riippuvuus onkin kiinni kodeiinista. Kodeiini on ainesosa, joka elimistöön imeytyessään muuttuu morfiiniksi. Morfiini on erittäin nopeasti ja vahvasti koukuttava opiaatti. Kodeiinista, jota kehoon päätyy vain kymmenen prosenttia, muuttuu morfiiniksi ja sen takia kodeiini lasketaan heikoksi opiaatiksi, koska saadun opiaatin määrä on melko pieni. (Potilaan lääkärilehti – Miten kodeiini toimii?) Kodeiinin vaikutukset kestävät noin 3–5 tuntia (Canada 2023).

Panacod on Suomessa käytetyistä yhdistelmävalmisteista yleisin. Muitakin on, mutta niiden näkyvyys väärinkäytöissä on pienempää. Panacodia päihtymistarkoituksessa käyttävät henkilöt pyrkivät saamaan Panacodista parasetamolin määrän mahdollisimman alhaiseksi, yleensä kylmävesierottelulla. Tällöin parasetamolin määrän vähentyessä, ei sen yliannostuksen riski ole kovinkaan suuri, jolloin valmistetta voidaan käyttää enemmän, kodeiinin tuoman vaikutuksen tehostamiseksi. (Päihdelinkki – Panacod ja muut parasetamolia sisältävät yhdistelmävalmisteet.)

Kodeiini on luokiteltu keskimmäiseen ryhmään lääkeaineissa (THL 1876/4.00.00/2017), jolloin vähäisenä määränä sen kohdalla voidaan pitää alle 5 tablettia valmistetta (VKS 2018 Liite 2). KKO 2005:62 ennakkopäätöksessä Panacod on määritelty kuuluvan keskimmäiseen ryhmään lääkevalmisteista, jolloin yllä mainittu luokitus pitää paikkansa, vaikkakin THL:n lausunnossa puhutaan pelkästään kodeiinista.

Panacodista ei myöskään löydy suoranaista määritelmää, milloin määrää voitaisiin pitää törkeänä huumausainerikoksena. Kuitenkin KKO 2005:62 päätöksessä oli mukana useita eri huumausaineeksi luokiteltavia lääkevalmisteita. Kyseisessä tapauksessa oli myös 300kpl 30 mg Panacod tablettia ja

120kpl 30 mg Panacod pore -tablettia. Nämä määrät eivät kuitenkaan riittäneet yhdessä muiden tapauksessa olleiden lääkkeiden kanssa törkeään huumausainerikokseen, joten määrän pitää olla enemmän kuin yllä mainitut.

6.1.7 Ardinex

Ardinex on Suomessa myytävä yhdistelmä lääke. Ardinexissa vaikuttavia aineita on ibuprofeeni sekä kodeiini. Ibuprofeeni on Suomessa erittäin yleinen kipulääke, jota löytyy muun muassa Buranasta ja Ibumaxista. Samoin kuin Panacodissa on myös Ardinexissa päihdytystarkoitukseen käytetty ainesosa on morfiinin sukulaisaine, kodeiini. Ardinexia myydään Suomessa 200 mg ja 400 mg tabletteina, jotka sisältävät ilmoitetut määrät ibuprofeenia ja 30 mg kodeiinia. (Terveyskirjasto – Ardinex.)

Ardinexista ei löydy mitään tietoa KKO:n ennakkopäätöksistä. Ardinex kuitenkin luokitellaan kodeiinin myötä keskimmäiseen ryhmään lääkeaineista (THL1876/4.00.00/2017) ja sen myötä vähäisenä määränä voidaan pitää alle 5 kappaletta Ardinexia (VKS 2018 Liite 2).

7 POHDINTA JA ITSEARVIOINTI

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli luoda taskuopas, jonka avulla poliisimies pystyisi tunnistamaan edes alustavasti erilaisia huumausaineita sekä valitsemaan oikean rikosnimikkeen huumausaineen määrään perustuen. Tämä oli tarkoitus tehdä keräämällä ensin laaja tietopohja huumausaineisiin liittyvästä lainsäädännöstä, huumausaineiden käytöstä Suomesta sekä tarkempi tieto käsiteltävistä huumausaineista, jotka siirretään tiiviiseen produktiin eli syntyneeseen taskuoppaaseen.

Opinnäytetyöprosessi on ollut molemmille kirjoittajille mielenkiintoinen sekä ammattitaitoa kehittävä projekti. Opinnäytetyön kirjoittaminen on tuonut valtavasti lisää tietoa etenkin huumausaineista sekä kehittänyt molempien kirjallisia taitoja, etenkin tekstin analysoinnin ja lähteiden etsimisen näkökulmasta. Suurimmat haasteet tämän opinnäytetyön kirjoittamisessa ovatkin olleet luotettavia lähteiden löytämisessä sekä käsiteltävien asioiden rajauksessa. Huumausaineista löytyy valtavasti tietoa ja lähdekriittisyyden merkitys on korostunut opinnäytetyötämme kirjoittaessa.

Koemme itse työmme tarpeelliseksi ja ajankohtaiseksi. Olimme itse sitä mieltä, että poliisiammattikorkeakoulu ei tarjoa huumeista tietämättömälle opiskelijalle välttämättä tarpeeksi tietoa huumausaineiden kanssa toimimiseen sillä huumausaineiden määrä Suomessa on nykyaikana lisääntynyt valtavasti. Poliisin näkökulmasta opinnäytteemme raportti ja produkti antavat yksittäiselle poliisille neuvoja yleisimpien huumausaineiden ja huumausaineiksi luokiteltujen lääkeaineiden kanssa toimimiseen ja niiden tunnistamiseen. Työllämme saattaa olla myös olla työturvallisuutta lisäävä vaikutus, mikäli poliisimies tiedostaa kunkin aineen vaikutukset ja pystyy mahdollisesti ennakoimaan huumausaineita käyttäneen asiakkaan käytöstä. Huumausaineen käyttäjän käytös voi kuitenkin olla arvaamatonta etenkin, jos eri huumausaineita on käytetty sekaisin.

Koemme huumausaineiden ja niiden kautta esiintyvä oheisrikollisuuden olevan yksi suurimpia turvallisuusuhkia Suomessa. Huumausaineisiin kokemuksemme mukaan liittyy usein omaisuuteen sekä henkeen ja terveyteen kohdistuvia rikoksia. Huumausaineilla on myös liikenneturvallisuutta huonontava vaikutus, sillä rattijuopumustapaukset, joissa kuljettajan elimistössä on ollut huumausaineita taikka niiden aineenvaihduntatuotteita ovat olleet nousussa erityisesti ennen vuotta 2020 (Liikennejuopumustilastot 2022).

Olemme huomanneet, että huumausaineiden kanssa elävillä ihmisillä on usein lukuisia erilaisia muita ongelmia ja niihin saattaa liittyä erilaisia rikoskierteitä. Huumausaineiden käyttäjillä saattaa usein olla velkoja, jotka vaikeuttavat elämistä taikka ajavat näitä tekemään uusia rikoksia hankkiakseen rahaa velkojen maksuun. Kasvaneet velat tai hankalat välit muiden rikollisten kanssa saattavat myös ajaa huumausaineiden käyttäjiä muuttamaan uusille paikkakunnille turvallisemman elämän toivossa. Huumausaineiden käyttäjillä saattaa myös olla lapsia, jotka joutuvat kasvamaan lapselle vääränlaisessa

ympäristössä, jossa rikollisuus ja huumausaineet ovat arkipäiväisiä. Koemme että tällaisissa ympäristöissä kasvavat lapset saattavat itsekkin ajautua herkästi kokeilemaan huumausaineita taikka tekemään rikoksia.

Opinnäytetyön kirjoittaminen on pääasiassa ollut sujuva prosessi ilman isoja ongelmia ja haasteita. Opinnäytetyömme produktissa ja raportissa olemme mielestämme onnistuneet tuomaan lukijalle riittävästi ja järkevästi rajatusti tietoa. Oman näkemyksemme mukaan opinnäytetyömme produkti on selkeä ja helppo käyttöinen. Produkti on riittävän kattava sen kokoon nähden eikä isommalle sivukoolle tulostettu taikka pidempi opas olisi ollut tarkoituksen mukainen eikä olisi noudattanut omaa suunnitelmaamme oppaasta.

Mielestämme opinnäytetyömme raportti osiossa on käsitelty kattavasti lainsäädäntöä ja viitekehystä huumausaineiden ympärillä pitämällä kokonaisuus kuitenkin järkevänä. Mielestämme opinnäytetyömme produkti on sellainen, että siitä voisi olla hyötyä työelämässä sekä oppimateriaalina. Produktimme on ulkomuodoltaan sellainen, että siitä löytyy nopeasti tarvittava tieto. Tiedon olemme muutenkin pyrkineet rajaamaan sellaiseen, josta on konkreettista hyötyä työssä.

Päädyimme tekemään oppaastamme A6-kokoisen, koska tällöin se mahtuu paremmin muun muassa haalarin taskuun. Teimme oppaasta myös A5-kokoisen testiversion ja näytimme molempia versioita seminaarissamme, jossa pyysimme palautetta produktista. Palautteenantajat pitivät enemmän juuri A6-kokoisesta oppaastamme.

Mielestämme opasta voisi kehittää esimerkiksi paremmilla kuvilla huumausaineista sekä huumausaineiksi luokiteltavista lääkeaineista. Parhaat mahdolliset kuvat huumausaineista saisi kuvaamalla ne itse yhdenmukaisella tavalla. Oppaasta saisi myös varmasti tarkemman keskittymällä vain tietynlaisiin huumausaineisiin taikka laajemman käsittelemällä enemmän huumausaineita. Omalla kohdallamme laajempi opas ei ollut mahdollista toteuttaa sillä se ei olisi noudattanut koska opinnäytetyön laajuutta, eikä aikatauluja. Opinnäytteen produktin tulosteesta saisi myös enemmän kulutusta ja säätä paremmin kestävä, mikäli sen painattaisi laadukkaammalle ja kestävämmälle paperille. Koemme kuitenkin, että työmme on tällä tavalla hyvin saavutettavista, kun se on mahdollista tulostaa normaalille A5-kokoiselle paperille.

Yhteenvetona opinnäytetyö onnistui mielestämme hyvin. Opinnäytetyömme raportissa on hyvin käsiteltynä opinnäytetyön kaikki osiot ja rakenne on selkeä. Opinnäytetyömme on mielestämme ajankohdainen Suomen ja koko maailman nykyisen huumausainetilanteen kannalta. Toivomme että opinnäytetyömme hyödyttää niin poliisissa työskenteleviä sekä poliisiammattikorkeakoulun opiskelijoita.

LÄHTEET

About temazepam – NHS.UK 2022. Luettavissa: <https://www.nhs.uk/medicines/temazepam/about-temazepam/> Luettu: 15.4.2023

Alcohol and Drug Foundation 2022: Amphetamines. Luettavissa: <https://adf.org.au/drug-facts/amphetamines/> Luettu: 25.10.2022

Alfa-PVP, Kankaanpää A 2017, Päihdelinkki artikkeli. Luettavissa: <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/huumeet-ja-muut-paihdyttavat-aineet/alfa-pvp> Luettu: 7.2.2023

Alprazolam – Tobin T. YM 2022. Luettavissa: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK538165/> Luettu: 15.4.2023

Asetus psykotrooppisia aineita koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta 60/1976

Asetus vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen voimaansaattamisesta 43/1965

Buprenorphine for pain – NHS.UK 2020. Luettavissa: <https://www.nhs.uk/medicines/buprenorphine-for-pain/> Luettu: 15.4.2023

Codeine – Government of Canada 2023. Luettavissa: <https://www.canada.ca/en/health-canada/services/substance-use/controlled-illegal-drugs/codeine.html> Luettu: 15.4.2023

DEA – Benzodiazepines – Drug Fact Sheet. Luettavissa: [Drug Fact Sheet: Benzodiazepines \(dea.gov\)](https://www.dea.gov/drug-fact-sheet/benzodiazepines) Luettu 3.3.2023

DEA - Methamphetamine - Drug Fact Sheet 2020. Luettavissa: <https://www.dea.gov/documents/2020/2020-06/2020-06-05/methamphetamine-drug-fact-sheet> Luettu 25.10.2022

DEA: Drug Fact Sheet – LSD 2020. Luettavissa: https://www.dea.gov/sites/default/files/2020-06/LSD-2020_0.pdf Luettu: 16.2.2023

DEA: Drug fact sheet – Psilocybin 2020. Luettavissa: https://www.dea.gov/sites/default/files/2020-06/Psilocybin-2020_0.pdf Luettu: 22.2.2023

DEA: Drug Fact Sheet: Cocaine 2020. Luettavissa: https://www.dea.gov/sites/default/files/2020-06/Cocaine-2020_1.pdf Luettu: 3.2.2023

Drug Fact Sheet: Ecstasy/MDMA – DEA 2020. Luettavissa: https://www.dea.gov/sites/default/files/2020-06/Ecstasy-MDMA-2020_0.pdf Luettu: 6.2.2023

Drugs.com - GHB or Gamma-Hydroxybutyrate 2023. Luettavissa: <https://www.drugs.com/ill-cit/ghb.html> Luettu: 10.2.2023

Drugscience.org – Psilocybin 2032. Luettavissa: <https://www.drugscience.org.uk/drug-information/psilocybin/> Luettu: 18.2.2023

Ekstaasin vaikutukset elimistöön 2003, Duodecim, Saarijärvi S ja Lopperi M. Luettavissa: <https://www.duodecimlehti.fi/duo93651#s4> Luettu: 6.2.2023

Euroopan huumeraportti: Suuntauksia ja muutoksia, EMCDDA 2022. Luettavissa: https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/14644/20222419_TDAT22001FIN_PDF.pdf Luettu: 1.3.2023

Fimlab – Kokaiini 2020. Luettavissa: <https://fimlab.fi/tutkimus/6706> Luettu: 3.2.2023

Forsell M. Erowid Experience Vaults MDPV 2010

Forsell M. MDPV Suomessa 2010

Hallusinogeenit – Päihdelinkki artikkeli, J Nahkuri 2020. Luettavissa: <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/huumeet-ja-muut-paihdyttavat-aineet/hallusinogeenit> Luettu: 14.3.2023

HELSINGIN HOVIOIKEUSPIIRIN LAATUHANKE, Huumetyöryhmä 2006. Luettavissa: https://oikeus.fi/hovioikeudet/helsinginhovioikeus/material/attachments/oikeus_hovioikeudet_helsinginhovioikeus/karajaoikeuspainotteistenlaatuhankkeidenraportit/2006/aEj1Jiakh/Huumausainetyoryhman_raportti_Rangaistuskaytannon_yhtenaisyyss_koskien_huumausaine_laake_ ja_dopingrikoksia.pdf Luettu 3.2.2023

Helsingin ja Rovaniemen hovioikeuspiirien laatuhanke 2019. Luettavissa: https://oikeus.fi/hovioikeudet/helsinginhovioikeus/material/attachments/oikeus_hovioikeudet_helsinginhovioikeus/karajaoikeuspainotteistenlaatuhankkeidenraportit/STwCgGXh9/LAATUHANKERAPORTTI_2019.pdf Luettu: 22.2.2023

How Long Does GHB Stay in Your System? – Drugrehab 2023. Luettavissa: <https://www.drugrehab.com/addiction/drugs/ghb/length-in-system/> Luettu: 12.4.2023

How Long Does Meth Last? – Drugrehab 2023. Luettavissa: <https://www.drugrehab.com/addiction/drugs/crystal-meth/how-long-meth-lasts/> Luettu: 12.4.2023

Huumausaineiden valvonta, Sosiaali- ja terveysministeriö 2023. Luettavissa: <https://stm.fi/huumausaineiden-valvonta> Luettu: 1.3.2023

Huumausainelaki (2008/373). Finlex Verkkosivut. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2008/20080373> Luettu: 25.11.2022

Kainulainen, Heini 2016: Päihteet ja yhteiskunta. Luettavissa: <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/paihteet-ja-huumeet-ja-laki> Luettu 18.1.2023

Kannabiksen terveysvaikutukset ja kannabisiippuvuus - Lääkärikirja Duodecim 2023, M Häkkinen. Luettavissa: <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk01324/kannabiksen-terveysvaikutukset-ja-kannabisiippuvuus> Luettu: 12.4.2023

Kansalaisaloite KAA 5/2020 Luettu 23.1.2023

Kirjoita itsesi asiantuntijaksi: opas toiminnalliseen opinnäytetyöhön Kostamo P, Airaksinen T, Vilka H 2022.

KKO 2005:62. Luettavissa <https://www.finlex.fi/fi/oikeus/kko/kko/2005/20050062?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=panacod> Luettu 5.3.2023.

KKO 2006:59. Luettavissa: [KKO:2006:59 - Korkeimman oikeuden ennakkopäätökset - FINLEX®](#) Luettu 3.3.2023

KKO: 2018:76 Luettavissa: <https://korkeinoikeus.fi/fi/index/ennakkopaatokset/1542800516739.html> Luettu: 12.2.2023

Korkeimman oikeuden ennakkopäätös KKO 2002:5 Luettu 26.1.2023

Korkeimman oikeuden ennakkopäätös KKO 2017:33. Luettu: 22.2.2023

Korkeimman oikeuden ennakkopäätös KKO 2018:45 Luettu 26.1.2023

Korkeimman oikeuden ennakkopäätös KKO: 2023:12 Luettu: 10.3.2023

Korkeimman oikeuden ennakkopäätös: KKO: 2009:53

Laki huumausainelain 3 §:n muuttamisesta 595/2010).

Liikennejuopumustilastot 2022 – Poliisi. Luettu: 29.3.2023. Luettavissa: <https://poliisi.fi/documents/25235045/59586767/Liikennejuopumustilastot+2022.pdf/e15a7106-5c74-1eba-4b3c-46a358a2eaa8/Liikennejuopumustilastot+2022.pdf?t=1679396660671>

Lääkeinfo – Tenox tabletti 10 mg, 20 mg. Luettavissa: <https://laakeinfo.fi/Medicine.aspx?m=1655> Luettu 5.3.2023.

LÄÄKETIETEELLINEN AIKAKAUSKIRJA DUODECIM - Amfetamiini ja muut stimulantit päihteinä, A Holopainen 1998. Luettavissa: <https://www.duodecimlehti.fi/duo80442> Luettu: 14.3.2023

MDPV eli Metyleenidioksyprovaleroni, Tacke U & Laitinen K 2010, Päihdelinkki artikkeli. Luettavissa: <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/huumeet-ja-muut-paihdyttavat-aineet/mdpv-eli-metyleenidioksyprovaleroni> Luettu: 7.2.2023

Muunto- eli designhuumeet Suomessa, Tacke, U. Ym 2011. Duodecimlehti artikkeli. Luettavissa: <https://www.duodecimlehti.fi/duo99806> Luettu: 7.2.2023

National Institute on Drug Abuse - Commonly Used Drugs Charts 2020. Luettavissa: <https://nida.nih.gov/research-topics/commonly-used-drugs-charts#methamphetamine> Luettu 25.11.2022

NIH – National Institute of Drug Abuse: Cannabis (Marihuana) Research Report. Luettavissa: <https://nida.nih.gov/download/1380/cannabis-marijuana-research-report.pdf?v=7fc7d24c3dc120a03cf26348876bc1e4> Luettu 29.03.2023

Näin onnistut opinnäytetyössä: Ratkaisut tutkimuksen umpikujiiin. Vilkkä H, 2021.

Oopiumi oli hyvä lääke – Yle, J Stammeler 2022. Luettavissa: <https://yle.fi/aihe/a/20-10002168> Luettu: 30.3.2023

Opium effects – Opium.org 2023 Luettavissa: <https://www.drugrehab.com/addiction/drugs/ghb/length-in-system/> Luettu: 12.4.2023

Pakkokeinolaki 806/2011

Physical, Mental, and Behavioral Effects of Ecstasy, 2023, Walker, L. Luettavissa: <https://americanaddictioncenters.org/ecstasy-abuse/mental-and-physical-effects> Luettu: 6.2.2023

Poliisi (AMK) -opinnäytetyön ohje, A Haikansalo ja T Korander 2022

Potilaan lääkärinlehti – Miten kodeiini toimii? Luettavissa: <https://www.potilaanlaakarilehti.fi/artikkelit/miten-kodeiini-toimii/> Luettu 5.3.2023.

Produkti Kuva 1 Amfetamiini: Huumausainerikokset, Siro J, 2017. Viitattu: 07.03.2023

Produkti Kuva 2 Metamfetamiini: Huumausainerikokset, Siro J, 2017. Viitattu: 07.03.2023

Produkti Kuva 3 Kokaiini: Huumausainerikokset, Siro J, 2017. Viitattu: 07.03.2023

Produkti Kuva 4 MDMA: Shutterstock, Katsottavissa: <https://www.shutterstock.com/fi/image-photo/several-pills-mdma-extasy-on-white-1023027616> Viitattu: 14.03.2023

Produkti Kuva 5 MDPV ja ALFA-PVP: DEA – Flakka 2022. Katsottavissa: <https://www.dea.gov/factsheets/flakka-alpha-pvp> Viitattu: 20.03.2023

Produkti Kuva 6 Marihuana ja kannabis: Huumausainerikokset, Siro J, 2017. Viitattu: 23.03.2023

Produkti Kuva 7 Heroiini: DEA - Drug Fact Sheet: Heroin 2020. Katsottavissa: <https://www.dea.gov/factsheets/heroin> Viitattu: 23.03.2023

Produkti Kuva 8 ja 9 Fentanyyli: DEA – Fentanyl 2023. Katsottavissa: <https://www.dea.gov/factsheets/fentanyl> Viitattu: 30.03.2023

Produkti Kuva 10 Oopiumi: Partnership to end addiction – Opium 2023. Katsottavissa: <https://drugfree.org/drugs/opium/> Viitattu: 30.03.2023

Produkti Kuva 11 Gamma ja Lakka: Huumausainerikokset, Siro J, 2017. Viitattu: 23.03.2023

Produkti Kuva 12 LSD: DEA: Drug Fact Sheet – LSD 2020 Katsottavissa: <https://www.dea.gov/factsheets/lsd> Viitattu: 14.03.2023

Produkti Kuva 13 Psilosybiinisienet: Huumausainerikokset, Siro J, 2017. Viitattu: 23.03.2023

Produkti Kuva 14 Subutex: Drugs.com – Subutex. Katsottavissa: <https://www.drugs.com/subutex.html>
Viitattu: 21.03.2023

Produkti Kuva 15 Rivatril: Mielen ihmeet 2022. Katsottavissa: <https://mielenihmeet.fi/klonatsepaami-mita-tulee-tietaa/> Viitattu: 28.03.2023

Produkti Kuva 16 Diapam: Mielen ihmeet 2022. Katsottavissa: <https://mielenihmeet.fi/diatsepaamin-kaytto-ja-vaikutukset/> Viitattu: 23.03.2023

Produkti Kuva 17 Tenox: Wikimedia Commons – Styroks 2019. Katsottavissa: <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Tenox20mg.jpg> Viitattu: 28.03.2023

Produkti Kuva 18 Ksalol: MTV-Uutiset - Kaksi romaniaalaisliigaa karräsi Suomeen valtavan määrän "euron pillereitä" – näin Tulli käräytti jengit 2021. Katsottavissa: <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/kaksi-romaniaalaisliigaa-karrasi-suomeen-valtavan-maaran-euron-pillereita-nain-tulli-karaytti-jengit/8161346#qs.v70qf8> Viitattu: 31.03.2023

Produkti Kuva 19 Panacod: Wikimedia Commons – ZngZng 2013. Katsottavissa: <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Co-codamol.JPG> Viitattu: 28.03.2023

Produkti Kuva 20 Ardinex: Fass – Ardinex. Katsottavissa: <https://www.fass.se/LIF/product?userType=0&nplld=19930305000079> Viitattu: 28.03.2023

Psykedeelien kliniset mahdollisuudet ja biologiset mekanismit, Lääketieteellinen aikakausikirja Duodecim, Hynninen E, YM. 2020. Luettavissa: <https://www.duodecimlehti.fi/duo15480> Luettu: 16.2.2023

Päihdelinkki – Kannabis (marihuana ja hasis). Luettavissa: <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/huumeet-ja-muut-paihdyttavat-aineet/kannabis-marihuana-ja-hasis> Luettu 29.03.2023

Päihdelinkki – Kokaiini ja Crack, Sairanen, S ja Seppälä, T 2015. Luettavissa: <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/huumeet-ja-muut-paihdyttavat-aineet/kokaiini-ja-crack> Luettu: 3.2.2023

Päihdelinkki – LSD 2023. Luettavissa: <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/pikatieto/lsd> Luettu: 15.2.2023

Päihdelinkki – LSD, Storvik M 2020. Luettavissa: <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/huumeet-ja-muut-paihdyttavat-aineet/lsd> Luettu: 16.2.2023

Päihdelinkki – MDMA. Luettavissa: <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/pikatieto/mdma-ekstaasi> Luettu: 6.2.2023

Päihdelinkki – Panacod ja muut parasetamolia sisältävät yhdistelmävalmisteet. Luettavissa: <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/laakkeet/panacod-ja-muut-parasetamolia-sisaltavat-yhdistelmävalmisteet> Luettu 5.3.2023

Päihdelinkki 2020: Amfetamiini, metamfetamiini sekä muut piristeet. Luettavissa: <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/huumeet-ja-muut-paihdyttavat-aineet/amfetamiini-metamfetamiini-seka-muut-piristeet> Luettu 25.10.2022

Päihdelinkki 2022: Amfetamiini. Luettavissa: <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/pikatieto/amfetamiini> Luettu: 25.10.2022

Päihdelinkki 2022: Kokaiini: Luettavissa: <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/pikatieto/kokaiini> Luettu 25.11.2022

Päihdelinkki 2022: Tietoa amfetamiinista. Luettavissa: <https://paihdelinkki.fi/fi/oma-apu/huumeet-ja-laakkeet/amfetamiini-tietoa-ja-ohjeita-vieroittautujille/tietoa-amfetamiinista> Luettu: 25.10.2022

Päihdelinkki: Buprenorfiini viihdekäytössä. Luettavissa: [Buprenorfiini päihdekäytössä | Päihdelinkki.fi \(paihdelinkki.fi\)](https://paihdelinkki.fi/fi/oma-apu/huumeet-ja-laakkeet/buprenorfiini-viihdekaytossa) Luettu 3.3.2023

Päihdelinkki: Gamma ja lakka 2023. Luettavissa: <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/pikatieto/gamma-ja-lakka> Luettu: 10.2.2023

Päihdelinkki: Gammahydroksivoihappo (gamma) ja lakka, Partanen, A & Nahkuri, J 2020. Luettavissa: <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/huumeet-ja-muut-paihdyttavat-aineet/gammahydroksivoihappo-gamma-ja-lakka> Luettu: 10.2.2023.

Päihdelinkki: Sienet – Psilosybiini ja psilosiini, A Kankaanpää 2015. Luettavissa: <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/huumeet-ja-muut-paihdyttavat-aineet/sienet-psilosybiini-ja-psilosiini> Luettu: 18.2.2023

Rikoslaki 1889/39

Rönkä S: Huumeiden käyttäjien kuolemat Suomessa, 2018. Luettu 3.3.2023

Sedaatio Ensihoidossa – M Mukkula 1999

Seppä, Kaija & Aalto, Mauri & Alho, Hannu & Kiianmaa, Kalervo 2012: Huume- ja lääkeriippuvuudet. Helsinki, Kustannus oy Duodecim

Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet 2018 Tilastoraportti, K Karjalainen YM. 2019. Luettavissa: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137660/Suomalaisten_huumeiden_k%E4ytt%F6_ja_huumeasenteet_2018_tilastoraportti.pdf?sequence=3 Luettu: 22.2.2023

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos – Huumeiden käyttöhuoneet 2023. Luettavissa: <https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/huumeet/huometutkimus/huumetyota-meilla-ja-maailmalla/huumeiden-kayttohuoneet> Luettu: 23.1.2023

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS, Lausunto kannabiksesta THLt27t4.00.00t2017 – I Ojanperä 2017. Luettu: 30.3.2023, Luettavissa: file:///C:/Users/Omistaja/Downloads/vaarallisuusarvio_kannabis_10032017.pdf

Terveyskirjasto – Ardinex. Luettavissa: <https://www.terveyskirjasto.fi/far03922> Luettu 12.03.2023

Terveyskirjasto – Xanor. Luettavissa: <https://www.terveyskirjasto.fi/far06118> Luettu 5.3.2023

Terveyskirjasto: Rauhoittavat lääkkeet (bentsodiatsepiinit) – riippuvuus ja vieroitus. Luettavissa: <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk01048> Luettu: 14.2.2023

Terveyskirjasto: Rivatril. Luettavissa: <RIVATRIL - Terveyskirjasto> Luettu 3.3.2023

Therapeutic Uses of Botulinum Toxin – G Cooper 2007.

THL 1876/4.00.00/2017, Luettavissa: [7-31-17LausuntoTHLLiite1.pdf \(syyttajalaitos.fi\)](7-31-17LausuntoTHLLiite1.pdf(syyttajalaitos.fi)) Luettu 3.3.2023

THL tiedote - Huumehoitoon hakeutuneista aiempaa useampi käytti stimulantteja, etenkin amfetamiinia. Luettavissa: <https://thl.fi/fi/-/huumehoitoon-hakeutuneista-aiempaa-useampi-kaytti-stimulantteja-etenkin-amfetamiinia?redirect=%2Ffi%2F> Luettu: 14.3.2023

Toiminnallinen opinnäytetyö, Vilka H & Airaksinen T 2004

Valtakunnansyyttäjän ohje 2018:2 Luettu 23.1.2023

Valtioneuvoston asetus 2008/543 Luettu 23.1.2023

Valtioneuvoston asetus huumausaineena pidettävistä aineista, valmisteista ja kasveista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta 1098/2013

Valtioneuvoston asetus kuluttajamarkkinoilta kielletyistä psykoaktiivisista aineista (2014/1130)

What Does Cocaine Look, Smell, & Taste Like? – L Weinand 2023. Luettavissa:

<https://www.arkbh.com/illicit-drugs/cocaine/identification/> Luettu: 22.2.2023

Yle.fi - Helsingin poliisi törmää kaduilla päivittäin aineeseen, jota käyttävät jopa alakoululaiset – nuorten huumekuolemat ovat hälyttävässä nousussa. Luettavissa: <https://yle.fi/a/3-12530398> Luettu 5.3.2023.